

Master Special Educational Needs (SEN M)
Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Onderzoeksbegeleider: Drs. A.J.M. van Zon
Leerroute: gedragsspecialist
Studentnummer: 2185202

Juni 2013

Manon de Beer, Master SEN, gedragsspecialist.

Onderzoek naar het stimuleren van
gewenst gedrag van leerlingen, met
behulp van Video Interactie
Begeleiding en waarden van School
Wide Positive Behavior Support.

Manon de Beer

Inhoudsopgave

VERPLICHT INLEGBLAD	4
SAMENVATTING	5
INTRODUCTIE	6
HOOFDSTUK 1: Aanleiding en probleemstelling	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Probleemverkenning in praktijk	7
1.3 Aannames bij start	8
1.4 Probleemverkenning in theorie	8
1.5 Wat is er globaal al verkend over dit onderzoeksonderwerp	8
1.6 Doelstellingen	9
1.7 Onderzoeksvraag	9
1.8 Deelvragen	9
HOOFDSTUK 2: Theoretisch Kader	10
2.1 Theoretische onderbouwing van de onderzoeksvraag	10
2.2 Theoretische onderbouwing van deelvraag 1	10
2.3 School Wide Positive Behavior Support	11
2.4 Video Interactiebegeleiding en beantwoording van deelvraag 4	13
2.5 Oplossingsgericht werken	15
2.6 Relatie tussen Video Interactie Begeleiding en Oplossingsgericht werken	15
2.7 Relatie tussen Video Interactie Begeleiding en SWPBS	16
HOOFDSTUK 3: Onderzoeksmethodologie	17
3.1 Beschrijving van de onderzoeksgroep	17
3.2 Onderzoeksstrategie	18
3.3 Onderzoeksparadigma	19
3.4 Opbouw van het onderzoek	19
3.5 Triangulatie	21
3.6 Ethiek	22
3.7 Tijdsplan	22
HOOFDSTUK 4: Data-analyse en resultaten	23
4.1 Analyse van videobeelden	23
4.2 Data-analyse beginsituatie en nameting middels vragenlijsten; leerlingen en focusgroep	24
4.3 Beschrijving van de beginsituatie met behulp van videobeelden	29
4.4 Data-analyse naar aanleiding van de focusgroep	30
4.5 Data-analyse naar aanleiding van video-analyse	33

HOOFDSTUK 5: Conclusies	35
5.1 Beantwoording van deelvragen	35
5.1.1 Deelvraag 1	35
5.1.2 Deelvraag 2	36
5.1.3 Deelvraag 3	37
5.1.4 Deelvraag 4	37
5.1.5 Deelvraag 5	38
5.2 Beantwoording van de onderzoeksvraag	39
5.3 Conclusies	39
5.4 Aanbevelingen	40
5.5 Discussie	40
HOOFDSTUK 6: Evaluatie en Reflectie	41
Evaluatie	41
Reflectie	41
6.1 Beschrijvende reflectie	41
6.2 Technische reflectie	43
6.3 Biografische reflectie	44
6.4 Kritische reflectie	45
NAWOORD	45
LITERATUURLIJST	46
BIJLAGE 1: Verplichte inlegbladen	48
BIJLAGE 2: Vragenlijst leerlingen	51
BIJLAGE 3: Vragenlijst collega's en directie	53
BIJLAGE 4: Afspraken met betrokken leerkrachten uit de focusgroep	55
BIJLAGE 5: SVIB-traject A.	56
BIJLAGE 6: SVIB-traject O.	65
BIJLAGE 7: SVIB-traject J.	73
BIJLAGE 8: SVIB-traject L.	82
BIJLAGE 9: Critical Friends	91

Samenvatting

Praktijkonderzoek:

Verbeteren van het pedagogisch klimaat met behulp van Video Interactie Begeleiding

Master SEN 2011-2013

Manon de Beer

Onderzoeksvraag

Welke factoren uit SWPBS kunnen, door middel van video interactie begeleiding, bijdragen tot een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?

Deelvragen

1. Wat wordt verstaan onder een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?
2. Wat hebben leerlingen nodig om het werken met SWPBS tot een succes te brengen?
3. Wat hebben leerkrachten nodig om SWPBS in te zetten?
4. Waarom is Video Interactie Begeleiding een goed begeleidingsmiddel om het gedrag van leerlingen in beeld te brengen en er oplossingsgericht naar te handelen?
5. Welke factoren van SWPBS hebben effect gehad op gedragsverandering van leerlingen en leerkrachten?

Conclusies, aanbevelingen en discussie

- SVIB is een krachtig begeleidingsmiddel om oplossingsgericht mee te werken
- Om iets op te zetten, is mandaat creëren van belang
- Voor een goed pedagogisch klimaat is het verstandig te kijken naar de bestaande en gecreëerde omgevingsfactoren.
- 'De leerkracht doet ertoe!'

Zou dit onderzoek nog meer waarde krijgen als videobeelden besproken en geëvalueerd zouden worden met de betrokken leerlingen?

Onderzoekscontext:

Praktijkgericht onderzoek met leerlingen en leerkrachten, uitgevoerd op een reguliere basisschool. Er wordt gewerkt vanuit waarden van SWPBS (School Wide Positive Behavior Support) en vanuit principes van oplossingsgericht werken en SVIB (School Video Interactie Begeleiding).

Onderzoeksopbrengst:

- Er is meer rust in de openbare ruimtes.
- Er was mandaat om op een positieve manier samen te werken aan hetzelfde doel.
- Videobeelden zorgen vanuit het oogpunt van de leerkracht voor inzicht en begrip voor leerlingen uit de eigen klas.

Onderzoeksmethoden en Technieken

- Vragenlijst voor leerlingen, collega's en directie
- Presentatie, met eerste afspraken
- Focusgroep
- 4 SVIB-trajecten met direct betrokkenen
- Video Interactie-analyses

NAAM EN CONTACTADRES

Manon de Beer, groepsleerkracht groep 5
E-mail: manon@obsbrandevoort.nl

Introductie

Mijn naam is Manon de Beer, 28 jaar en 5 jaar werkzaam op een reguliere basisschool in groep 5. Sinds ik een eigen klas heb ga ik steeds meer op zoek naar de uitdaging en wil meer! Kinderen met speciale behoeften triggeren mij en zetten mij op scherp.

Als kind, maar nu nog steeds, ben ik op zoek naar bevestiging. Op zoek naar kaders waarbinnen ik kan bepalen hoe ver ik kan gaan. Als het pedagogisch klimaat veilig is, durf ik meer en voel ruimte om te groeien. Dit zie ik bij kinderen in de klas ook. Dat is waar ik in lesgevende taken de nadruk op leg.

Als ik nadenk over goed onderwijs, vind ik het belangrijk dat een leerkracht duidelijk is naar leerlingen, een rolmodel is, aandacht heeft voor de groep én voor het individu en daarin zichzelf ziet als een democratische professional als het kan en een autoritaire professional als het moet. Mijn visie is dat leerlingen tot leren komen wanneer zij zich veilig en vrij voelen om te groeien. Een gefundeerd pedagogische klimaat ligt aan de basis daarvan.

Hoofdstuk 1

Aanleiding en probleemstelling

In dit hoofdstuk is de aanleiding van het onderzoek beschreven op professioneel gebied.

1.1 Aanleiding

Op de gang, bij het naar buiten en binnen gaan en op het schoolplein is er onrust. Hierdoor ontstaan er soms conflicten, dat ten koste gaat van de effectieve leertijd en ten koste kan gaan van het leerrendement in de klas. (Bunt, De Gier, & Zonderwijk, 2013). Sinds vorig schooljaar zijn er op school afspraken gemaakt ten aanzien van het pedagogisch handelen op het schoolplein, in openbare ruimtes en in de klas. Deze afspraken zijn gemaakt om een open sfeer te stimuleren, zodat leerlingen zich veiliger voelen. Dit zijn 3 afspraken die gebaseerd zijn op het bekende School Wide Positive Behavior Support (SWPBS); respectvol omgaan met elkaar, verantwoordelijk zijn en veiligheid. Deze hangen met behulp van picto's in de school. Dit zou de basis zijn voor de school en een leidraad om afspraken te maken. Op de studiedag van donderdag 17 januari jongstleden is gebleken dat 80% niet weet waarom deze keuze is gemaakt en de theorie erachter niet kennen. Een reden te meer om een stap te zetten in het verbeteren van het pedagogisch klimaat in de school en collega's daarin te betrekken.

1.2 Probleemverkenning in praktijk

In twee groepen 5 en twee groepen 6 op de nevenlocatie zitten 92 leerlingen. Twee moeilijke groepen qua gedrag. Twee groepen die gericht zijn op extra aandacht op lees- en spellingvlak en hierdoor extra ondersteuning krijgen buiten de klas. Er wordt dan op de gang gewerkt. De kinderen die op de gang werken, kunnen zich met moeite concentreren op hun taak, omdat er onrust heerst in deze ruimte. Daarnaast gaat er effectieve leertijd verloren doordat kinderen onrustig de school binnenkomen en verlaten.

1.3 Aannames bij start

Kinderen zijn gevoelig voor een positieve aanpak (Golly & Sprague, Positive Behavior Support Goed gedrag kun je leren!, 2009). Daarnaast hebben alle kinderen een verschillende leerstijl. De één leert auditief, de ander visueel en een volgende kinestetisch¹ (Brouwer, 2000). Leerlingen leren als ze worden betrokken in het leerproces. Ze zijn graag eigenaar van de manier van werken en willen meedenken over de regels die besproken worden. Als leerkrachten intensief en dagelijks aandacht besteden aan regels en leerlingen belonen, dan wordt verondersteld dat er meer rust heerst in openbare ruimten, waardoor er beter geleerd kan worden (Golly & Sprague, 2009). Video interactie analyse zorgt voor een helder beeld van wat er gebeurt, zodat leerkrachten meer inzicht krijgen in het gedrag van hun leerlingen en op een verantwoorde manier positieve feedback geven en oplossingsgericht kunnen werken (Den Otter, 2009).

1.4 Probleemverkenning in theorie

In hoofdstuk 2 zal de theorie die aan de orde komt in dit onderzoek uitgelegd en kritisch bekeken worden. Hierin zal SWPBS² (Golly & Sprague, 2009) toegelicht worden en wordt er meer uitleg gegeven over SVIB³ (Van den Heijkant & Van der Wegen, 2000) en hoe hiermee gewerkt wordt in dit onderzoek.

Vaak wordt onrust in de klas en in de school door leerkrachten benoemd als onrust veroorzaakt door leerlingen en hun gedragingen, door bijvoorbeeld een visuele handicap of een lage intelligentie (Van der Wolf & Van Beukering, 2011). Het is echter zo, dat wanneer leerlingen niet geleerd wordt hoe zij zich moeten gedragen zij terugvallen in oud gedrag. (Van der Wolf & Van Beukering, 2011).

Dit onderzoek richt zich op leerlingen en leerkrachten, hoe zij omgaan met regels en afspraken binnen de school en het effect van elkaar hierop.

1.5 Wat is er globaal al bekend over dit onderzoeksonderwerp

In het boek “Goed gedrag kun je leren” (Golly & Sprague, 2009) wordt op een praktische en doelgerichte manier gesproken over Positive Behavior Support (PBS). Zij gaan in op de organisatie en praktische insteek van dit systeem. Hier wordt een positieve insteek genomen als uitgangspunt. Deze manier wordt o.a. al jarenlang met succes gebruikt in de Verenigde Staten, Scandinavië en Canada.

“Bij de werkwijze van SWPBS blijkt dat 80-90% van de leerlingen zich gedragsmatig probleemloos ontwikkelen als de docent hen op deze manier gedrag aanleert en met hen oefent op gezamenlijk afgesproken waarden. Dat kan door preventief positief en herkenbare situaties te creëren waarin alle betrokkenen in de school duidelijk kunnen maken wat van hen verwacht wordt en hoe zij dit kunnen aanpakken” (Das & Schouws, 2011).

¹ Kinestetisch: gericht op gevoel.

² School Wide Positive Behavior Support.

³ School Video Interactie Begeleiding.

1.6 Doelstellingen

De doelstelling is om meer rust in de school te krijgen, waardoor er een veilige sfeer ontstaat en er meer effectieve leertijd overblijft. De rust wordt gecreëerd d.m.v. samenwerking van collega's, waarin allen dezelfde doelen nastreven, maar met een eigen leervraag, met behulp van SVIB.

1.7 Onderzoeksvraag

Welke factoren uit SWPBS kunnen, met behulp van video interactie begeleiding, bijdragen tot een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?

1.8 Deelvragen

1. Wat wordt verstaan onder een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?
2. Wat hebben leerlingen nodig om het werken met SWPBS tot een succes te brengen?
3. Wat hebben leerkrachten nodig om SWPBS in te zetten?
4. Waarom is Video Interactie Begeleiding een goed begeleidingsmiddel om het gedrag van leerlingen in beeld te brengen en er oplossingsgericht naar te handelen?
5. Welke factoren van SWPBS hebben effect op gedragsverandering van leerlingen en leerkrachten?

Hoofdstuk 2

Theoretisch kader

In dit hoofdstuk komt School Wide Positive Behavior Support en Video Interactie Begeleiding in relatie met oplossingsgericht werken aan de orde. Daarnaast worden er twee deelvragen beantwoord d.m.v. theoretische onderbouwing.

2.1 Theoretische onderbouwing van de onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag:

Welke factoren uit SWPBS kunnen, met behulp van video interactie begeleiding, bijdragen tot een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?

Deze onderzoeksvraag is gericht op het pedagogisch klimaat, de vrije situatie op de gang, dat verbeterd kan worden door de inzet van waarden van SWPBS. Met behulp van videobeelden worden leerkrachten gevolgd, ondersteund en geanalyseerd. De analyse die gemaakt wordt op videobeelden zorgen voor concrete aandachtspunten en worden met de leerkracht die begeleidt wordt bekeken en besproken. Er wordt ingestoken op krachten en kansen van de leerkracht, op oplossingsgericht denken (Den Otter, 2009) en op positieve stimulans voor leerkrachten om op die manier het gewenste gedrag van leerlingen te stimuleren.

2.2 Theoretische onderbouwing van deelvraag 1

Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?

Een verbeterde pedagogische situatie op de gang heeft te maken het verbeteren van het pedagogische klimaat. De definitie van een pedagogisch klimaat volgens de website www.wij-leren.nl is:

'Het pedagogisch klimaat is het geheel van aanwezige en gecreëerde omgevingsfactoren, die invloed hebben op het welbevinden van de leerlingen. En het welbevinden heeft weer invloed op de ontwikkeling en het leervermogen. De leervoorwaarden en de persoonsvorming staan daarbij centraal'.

Bij een positief pedagogisch klimaat voelen alle betrokkenen zich veilig en heeft invloed op het welbevinden en leerrendement van leerlingen en hun leerkrachten. In hoofdstuk 4 komt aan de orde hoe het pedagogische klimaat was en door dit onderzoek veranderd is.

2.3 School Wide Positive Behavior Support

PBS⁴ is een geïntegreerde methode voor het beheersen van gedrag op school- en klassenniveau en het ondersteunen van goed gedrag op individueel niveau (Golly & Sprague, 2009). Het is een methode om preventief te handelen op gewenst gedrag van leerlingen.

Zoals beschreven in het boek van Golly en Sprague (2009) is PBS gebaseerd op de benadering die Sprague, Sugai en Walker in 1998 nastreefden. Het is gericht op het verbeteren van de discipline in school en in de klas, met als doel om leerprestaties te verbeteren. Dit programma is ontstaan doordat straffen van ongewenst gedrag niet effectief genoeg bleek om kinderen gewenst gedrag te laten vertonen (Golly & Sprague, 2009). Grondleggers van PBS, richtten zich op gewenst gedrag.

SWPBS richt zich op *alle* kinderen en *alle* medewerkers op en om de school. De kracht van deze manier van werken is het constructief samenwerken van *alle* partijen, met een positieve insteek.

In dit onderzoek wordt aandacht gegeven aan gewenst gedrag van leerlingen en hun leerkrachten. In dit onderzoek wordt dan ook gesproken over SWPBS⁵ en richt zich op onderstaande waarden vanuit dezelfde aanpak:

- Schoolbrede aanpak vanuit gedeelde waarden
- Voor alle leerlingen en schoolmedewerkers
- Basiswaarden van de school vertaald naar prosociaal⁶ gedrag
- Veilige, positieve (leer)omgeving
- Structurele bekrachtiging van gewenst gedrag
- Duidelijke consequenties voor ongewenst gedrag

Bron: (www.swpbs.nl)

PBS heeft in diverse landen (o.a. in Amerika, Noorwegen, Denemarken en Zweden) grote resultaten geboekt en is bewezen effectief in het verminderen van gedragsproblemen en het verbeteren van leerprestaties. De schoolbrede benadering van PBS zorgt ervoor dat verschillen in pedagogisch handelen binnen een schoolteam afnemen en dat alle teamleden vaardig worden in het omgaan met (moeilijk) gedrag (Baard, 2011).

⁴ PBS: Positive Behavior Support.

⁵ SWPBS: School Wide Positive Behavior Support.

⁶ Prosociaal gedrag: gedrag dat niet alleen gericht is op het eigen welzijn, maar ook op dat van anderen.

In Nederland komt SWPBS steeds meer van de grond en is het beter bekend als Brede Aanpak Gedrag, ofwel BAG-methode (Das & Schouws, 2011).

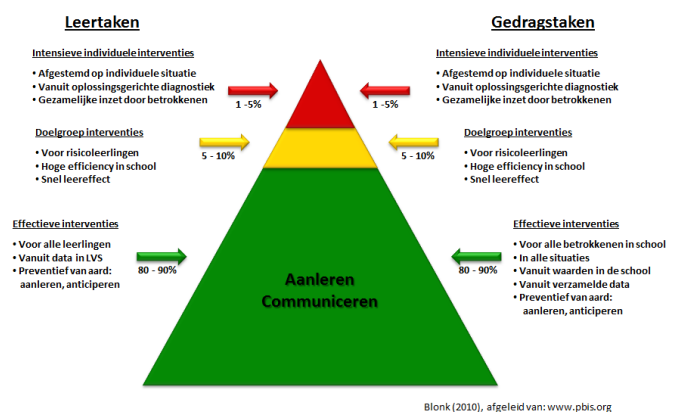
Brede Aanpak Gedrag laat zien dat wanneer je op een positieve manier, met z'n allen dezelfde dingen afspreekt en nakomt, dit zorgt voor gewenst gedrag. Zowel in Scandinavische landen als in de Verenigde Staten is bewezen dat SWPBS een verbetering brengt in het gedrag van kinderen op school. Hieronder een aantal resultaten:

- Er wordt minder problematisch gedrag geobserveerd (Horner, Sugai, Todd, & Lewis-Palmer, 2005)
- Kinderen worden minder vaak de klas uitgestuurd als disciplinaire maatregel (Barrett et al.; 2008, Eber, 2006)
- Het gevoel van veiligheid neemt toe bij de leerlingen (Horner et al., 2009.)
- Kinderen hebben meer kennis over sociale vaardigheden en laten meer sociaal gedrag zien (Eber, 2006; Putnam, Horner, & Algozzine, 2006)
- De schoolprestaties van de kinderen verbeteren (Eber, 2006; McIntosh, Chard, Boland & Horner, 2006)

Bron: www.swpbs.nl

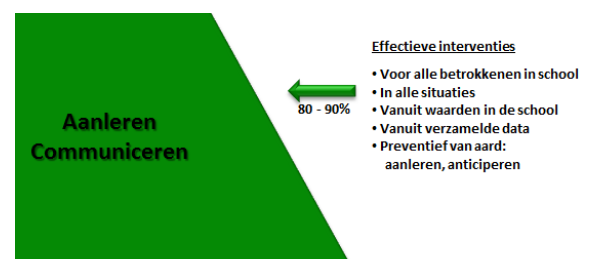
Brede Aanpak Gedrag is gericht op leerprestaties en het positief stimuleren van gewenst gedrag. Door met alle betrokkenen afspraken te maken, deze met leerlingen te bespreken en de regels duidelijk te houden, heeft Brede Aanpak Gedrag bewezen dat op gedrag- en leergebied 80- tot 90% vooruitgang geboekt kan worden. Door intensiever te oefenen bij leerlingen met speciale onderwijsbehoeften zullen ook hier prestaties omhoog gaan en zal het leerplezier toenemen (Das & Schouws, 2011).

Schoolbrede aanpak om succes op leer- en gedragsgebied bij leerlingen te bevorderen

Figuur 1: BAG-methode Blonk (2010), afgeleid van www.pbis.org

In dit onderzoek wordt vooral aandacht gegeven aan de onderste laag van de BAG-piramide welke gericht is op gedragstaken.

Figuur 2: onderste laag BAG-methode Blonk (2010), afgeleid van www.pbis.org

In het boek ‘Goed gedrag kun je leren’ (Golly & Sprague, 2009) staat het samen opstellen van gedragsregels centraal. Duidelijke regels vertellen leerlingen en leerkrachten wat er van hen wordt verwacht. Ze sturen leerlinggedrag en ondersteunen de taak van de leerkracht. Bij voorkeur zijn regels positief geformuleerd, worden ze regelmatig met kinderen besproken en geëvalueerd en worden leerlingen en leerkrachten aangesproken op het goed volgen van deze regels. Het is van belang om alle teamleden op één lijn te hebben, om mandaat te creëren. Ook zeggen Golly en Sprague (2009) dat het belangrijk is om positief en visueel te stimuleren. Zoals in dit onderzoek, met een doorzichtige koker waarin pingpongballetjes kunnen worden verdiend. Elk balletje staat voor 1 minuut extra buiten spelen.

Wanneer kinderen worden beloond, is het van groot belang om te blijven kijken naar kinderen. Werken ze voor een beloning of zijn ze al verveeld? Worden ze alleen extrinsiek gemotiveerd en gaat dat over in intrinsieke motivatie? Dit zijn belangrijke onderwerpen, omdat dit onderzoek uitgaat van krachten van de leerling en de leerkracht zelf. SWPBS is regulerend en conditionerend van aard. Er is dan weinig ruimte voor de leerling om mee te denken en aandacht te kunnen geven aan datgene wat zij willen leren.

2.4 Video Interactie Begeleiding en theoretische beantwoording van deelvraag 4

Deelvraag 4: Waarom is Video Interactie Begeleiding een goed begeleidingsmiddel om het gedrag van leerlingen in beeld te brengen en er oplossingsgericht naar te handelen?

School Video Interactie Begeleiding is een krachtige leervorm, waarbij de met behulp van video-opnames gewerkt wordt aan gedragsverandering. SVIB⁷ komt voort uit het programma van Video Home Training. Door middel van VHT⁸ worden in problematische gezinnen videobeelden gemaakt om vervolgens met ouders op een positieve manier te werken aan verbetering van de huidige situatie. SVIB is eenzelfde soort programma dat zich richt op schoolse zaken. Dit onderzoek richt zich op de leerkracht met zijn leervraag, op verbetering van de situatie.

Haassen en Den Otter (2004) beschrijven in hun boek dat SVIB een manier is om op een positieve manier te werken aan gedragsverandering. Zowel bij leerkrachten, als bij leerlingen. Er worden videobeelden gemaakt van het gevraagde leerdoel. Deze worden geanalyseerd door de SVIBer en vervolgens vinden er feedbackgesprekken plaats met de leerkracht. Deze manier zorgt voor directe reflectie op het eigen handelen. Dat van de coach en van de gecoachte. Het is van belang dat de persoon die begeleid wordt in staat is om te kunnen reflecteren op zijn eigen handelen.

⁷ SVIB: School Video Interactie Begeleiding.

⁸ VHT: Video Home training.

Wat belangrijk is bij het maken van videobeelden is de effectiviteit daarvan. Het uitgangspunt zoals Haassen en Den Otter (2004) het benoemen is van belang; *Wat* is het doel? *Wie* filmt er? *Wie* worden er gefilmd? *Wanneer* wordt er gefilmd? *Wanneer* wordt het nabesproken en *waar* worden de opnames voor gebruikt? Al deze vragen hebben te maken met ethiek (Den Otter & Haassen, 2004). Op het moment dat er videobeelden gemaakt worden is het belangrijk dat de ander zich veilig voelt. Daarvoor dienen er door de filmer en de gefilmde afspraken gemaakt te worden. SVIB kan pas plaatsvinden als alle betrokkenen goedkeuring hebben gegeven. Afspraken die gemaakt zijn, dienen nagekomen te worden om de vertrouwensband die ontstaan is niet te verbreken.

Aan de basis van Video Interactie Begeleiding liggen de basisinteractieprincipes; initiatief volgen, ontvangstbevestiging, instemmend benoemen, beurt verdelen en leiding geven. Bij deze stappen van basiscommunicatie kan vastgelegd worden waar veel compenserende interactie is en waar interactie spaak loopt. Als SVIB-begeleider is het belangrijk om volgens dit schema videoanalyses te maken om op die manier naar details te kijken en dit te vertalen naar de praktijk.

Naast de basiscommunicatie is het waardevol om als begeleider het reflectieproces te kunnen sturen. Video Interactie Begeleiding is gericht op de kernreflectie van Korthagen (Den Otter, 2005). Het ui-model van Korthagen (1993) is een manier om te reflecteren tot de kern van het probleem en naar de kern van de persoon. Door deze cyclus kan de SVIB-begeleider samen met de leerkracht stapsgewijs toewerken naar de kern van het probleem.

Figuur 3: ui-model Korthagen (1993)

2.5 Oplossingsgericht werken

Oplossingsgericht werken staat in het huidige onderwijs steeds meer centraal. Denken in mogelijkheden richting een concrete aanpak. Oplossingsgericht werken is een manier van denken en praten die je daarnaast helpt om een goede relatie met de ander tot stand te brengen (Wolters, 2011). Oplossingsgericht werken gaat uit van een positieve aanpak en van kwaliteiten van de ander. Deze WOWW-aanpak⁹, afkomstig van Berg en Shilts (2004/2005) (Kienhuis, 2008-2009), beschrijft de manier die past bij oplossingsgericht werken. Positief denken, zien wat er gebeurt, daarop handelen met de kennis die we al hebben of al kunnen.

Bij oplossingsgericht werken en oplossingsgerichte gespreksvoering is het van belang dat je de ander na laat denken en hem in het proces betreft. Wolters (2011) spreekt in haar boek over interventies die het oplossingsgericht werken tot een succes brengen;

- Aansluiten bij de behoeften van de ander.
- Geef feedback in de vorm van complimenten.
- Maak het concreet.
- Geef duidelijke opdrachten om daar de focus op te leggen.
- Spreek samen over de gewenste toekomst.
- Probeer te herkaderen om anders tegen een situatie aan te kijken.
- Stel schaalvragen om een ander te laten groeien in zijn eigen proces.

Ook Cauffman en Van Dijk (2011) spreken in hun boek van deze interventies en richten zich vooral op de manier van vragen stellen. Zij hebben weinig aandacht voor het probleem en richten zich op de oplossing, de toekomst. Ook geven zij aan dat het geven van complimenten van degelijke waarde moet zijn. "Geef een compliment in hart en ziel, dan zal de ander groeien". Wolters (2011) geeft in haar boek aan dat het geven van een compliment de volgende kenmerken moet hebben;

- Betekenisvol.
- Motiverend.
- Geven zicht op kwaliteiten en vaardigheden voor het doel.
- Versterken de communicatie van dat moment.

2.6 Relatie tussen Video Interactie Begeleiding en oplossingsgericht werken.

Oplossingsgericht werken en SVIB hebben constant overlap, omdat op dezelfde manier gewerkt wordt. De 7-stappendans van Cauffman (2008) is van belangrijke waarde (Den Otter, 2009). Daarnaast schrijft Den Otter (2009) dat de kern van de oplossing centraal moet staan en dat het effectief is om bewust te reflecteren op zichtbare kwaliteiten en capaciteiten. De leerkracht wordt dan gedwongen om op zoek te gaan naar de eigen zone van naaste ontwikkeling en daarop doelen te benoemen.

Figuur 4: 7-stappendans Cauffman (2008)

⁹ WOWW: Working On What Works.

Video Interactie Begeleiding kan ingezet worden als een manier voor oplossingsgericht werken. Oplossingsgericht werken gaat uit van eigen krachten en natuurlijke kwaliteiten. Er wordt niet gekeken naar het probleem, maar naar de oplossing en is gericht op verandering. SVIB is gericht op verandering en doorvoering van de kwaliteit van de gefilmde. Het is bij SVIB zeer belangrijk om naar details te kijken. De positieve aspecten groot te belichten. Het is, zoals ook bij oplossingsgericht werken, zeer belangrijk om de persoon die begeleid wordt eigen doelen te laten stellen om de leerkracht intrinsiek te motiveren. In het oplossingsgericht model wordt de leerkracht als expert gezien, zo ook in video interactie begeleiding.

Den Otter (2009) schetst in haar artikel een belangrijke kanttekening, namelijk het creëren van een positieve werkrelatie. Op die manier kan er op een constructieve manier gewerkt worden aan doelen. De leerkracht moet zich sterk en gewaardeerd voelen als collega. Er moet een vertrouwensband zijn. Om de woorden van Cauffman (2007) uit het boek van Den Otter (2009) te gebruiken moet de begeleider de volgende technieken toepassen:

- Creëren van een ‘yes-setting’¹⁰.
- Aansluiten bij de taal- en denkkaders van betrokkenen.
- KISS¹¹.
- Sluit aan bij wat goed gaat.
- Blijf bij de doelen van de ander.

Op die manier kan er geleerd en zelfs veranderd worden.

2.7 Relatie tussen SVIB en SWPBS

De waarden van SWPBS kunnen met behulp van videobeelden bekrachtigd worden. Vanuit Amerika is het bekende positief stimuleren van gewenst gedrag overgewaaid. In Amerika en Scandinavische landen is gebleken dat consequent handelen, stimuleren van gewenst gedrag en consequenties van negatief gedrag leidt tot een positiever pedagogisch klimaat. Het begeleiden van leerkrachten hierop is zeer belangrijk. Het benoemen van een leerdoel is belangrijk en het begeleiden van leerkrachten met beeld kan hierbij een hulpmiddel zijn (Haassen, 2011). Haassen (2011) zegt in haar conferentie over dit onderwerp dat video feedback-methodieken een statistisch significant effect laten zien op de interactievaardigheden van professionals in diverse contactberoepen (Fukkink, Trienekens & Kramer, 2010). In een artikel van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) staat beschreven dat de mogelijkheid om met videobeelden zorgvuldig te kijken naar verbale en non-verbale communicatie zorgt voor een reflectief, onderzoekende houding bij de leerkracht. Daarnaast geven zij aan dat begeleiding vanuit beeld een gunstige invloed heeft op het versterken van gewenst gedrag, maar dat verandering van negatief gedrag een intensievere vorm van begeleiding vereist.

¹⁰ Yes-setting: een techniek waarmee je een gesprekspartner vragen voorlegt die eraan bijdragen dat er een positieve context ontstaat.

¹¹ KISS: ‘Keep It Stupidly Simple’, de werkelijkheid is al complex genoeg.

Hoofdstuk 3

Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de onderzoeksgroep, opbouw, onderzoeksmethoden en de manier van verzamelen van gegevens aan bod. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan betrouwbaarheid, validiteit, triangulatie, ethische aspecten en ten slotte een tijdsplanning van het onderzoeksproces.

3.1 Beschrijving van de onderzoeksgroep

Het onderzoek vindt plaats op een reguliere basisschool, in de vleugel van groep 5 en 6. Twee groepen 5 en twee groepen 6. De focusgroep bestaat uit 4 leerkrachten en 92 leerlingen. In dit onderzoek ligt de focus vooral op collega's die een traject van video interactie begeleiding volgen. De leerlingen zullen in dit onderzoek met behulp van een vragenlijst (bijlage 2) kritisch een beginsituatie neerzetten waaruit een start gemaakt wordt. Op het einde van het traject wordt dezelfde vragenlijst nog eens afgenomen om een nameting te doen. Daarnaast is de directie erbij betrokken om het proces te volgen. Mijn collega's vullen kritisch een vragenlijst (bijlage 3) in om een eerste kijk te geven over het pedagogisch klimaat in de school. Daarnaast start er bij elke collega uit de focusgroep een traject van video interactie begeleiding om het pedagogisch klimaat in kaart te brengen, doelen te stellen en daarop in zes weken gecoacht te worden middels videobeelden en oplossingsgerichte gespreksvoering. De factoren van SWPBS worden ingezet als leidraad om leiding te geven aan positieve bekrachtiging van het gedrag van leerlingen en hun leerkracht. De vraag daarbij blijft telkens, welke factoren van SWPBS zorgen voor een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school.

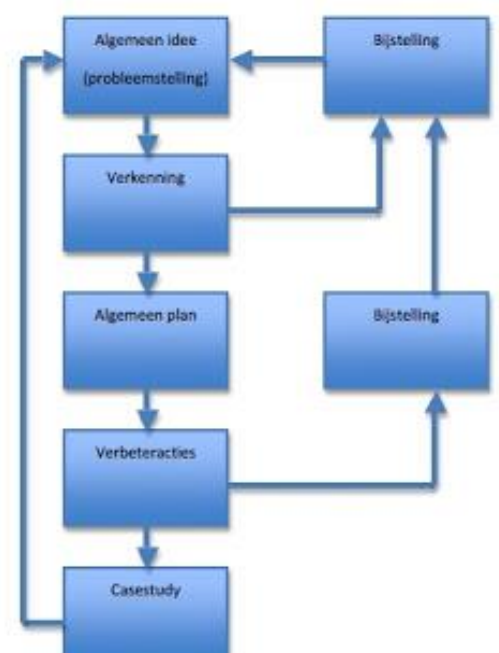
3.2 Onderzoeksstrategie

Er is gekozen voor actieonderzoek. Op die manier wordt het eigen pedagogisch handelen kritisch bekeken en verbeterd. Daarnaast is het een kans om feedback te geven naar elkaar. Er is gekozen voor een actieonderzoek om elkaar te activeren en om nieuwe inzichten te geven in eigen handelen (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011). In het boek van De Lange, Montessori & Schuman (2011) wordt een beschrijving gegeven die een belangrijke waarde is voor dit onderzoek; "professionals doen niet alleen actieonderzoek omdat ze het leuk vinden, maar omdat zij zich verantwoordelijk weten voor de kwaliteit van hun dagelijks handelen, voor de impact die het heeft op bijvoorbeeld hun leerlingen en collega's en voor het verbeteren van de praktijk waar mogelijk (Ponte, 2006)".

Actieonderzoek kan op verschillende cycli vormgegeven worden. Ponte (2006) beschrijft haar aanpak in een schematisch model (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011). Haar vertrekpunt ligt bij de verantwoordelijkheid van de leerkracht zelf. Dit onderzoek is gericht op eigen handelen binnen een situatie waar er wordt gereflecteerd op basis van verzamelde, geanalyseerde informatie op eigen handelen. Deze reflectie vindt plaats in een dialoog met een ander. Dit model komt overeen met de manier waarop dit onderzoek is vormgegeven. Wanneer iemand intrinsiek gemotiveerd is, wil iemand daarvoor gaan en op een positieve manier werken aan de 'toekomst' (Kienhuis, 2008-2009).

Leerlingen zijn een belangrijke bron van informatie om tot inzichten te komen (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011). Die uitkomsten zijn een waardevol uitgangspunt. Vanuit verschillende kanten wordt het onderwerp belicht. Deze manier van kijken naar een onderwerp maakt het vollediger. Het model van Fullan (2001) beschreven in De Lange, Montessori en Schuman (2011) richt zich op het onderzoeken van verschillende kanten. Het zorgt ervoor dat je het beter begrijpt en dat in beeld brengt. Fullan (2001) richt zich op resultaat. In dit onderzoek is het proces belangrijker dan het product. Daarom is er gekozen voor de denkwijze van Ponte (2006) (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011).

Daarnaast leidt actieonderzoek tot leren, veranderen en komen mensen in beweging (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011).

Figuur 5: Schematisch model, Ponte (2006)

3.3 Onderzoeksparadigma

Het paradigma wat het dichtst bij dit onderzoek komt is; Interpretativisme. Het interpretatieve paradigma is het verhelderen en begrijpen van bestaande praktijkprocessen. Dit paradigma is niet direct gericht op verandering en vernieuwing, maar op het begrijpen, het accepteren en het vanuit verschillende kanten bekijken (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011). In dit onderzoek zal, door op een oplossingsgerichte manier de video-analyses te bespreken, er meer begrip ontstaan voor de processen van SWPBS. Aspecten die nodig zijn voor verbetering van het pedagogisch klimaat.

3.4 Opbouw van het onderzoek

Dit onderzoek bestaat uit 4 delen.

1. *Deelvraag 1 en 4.*

- *Wat wordt verstaan onder een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?*
- *Waarom is Video Interactie Begeleiding een goed begeleidingsmiddel om het gedrag van leerlingen in beeld te brengen en er oplossingsgericht naar te handelen?*

Het eerste deel gaat vooraf aan het praktijkgerichte onderdeel van het onderzoek. Voorafgaand aan het onderzoek wordt er een literatuurstudie gedaan dat betrekking heeft op de inhoud van het onderzoek. Deze literatuurstudie richt zich op deelvraag 1 en 4. De reden hiervoor is dat het belangrijk is om op een gegronde manier onderzoek te verrichten. Daarnaast zorgt literatuur voor input om dit onderzoek een stevige constructie te geven. Deze literatuur is te vinden in hoofdstuk 2.

2. *Deelvraag 2*

Wat hebben leerlingen nodig om het werken met SWPBS tot een succes te brengen?

Het tweede deel bestaat uit het maken van een beschrijving van de beginsituatie. Hoe denken leerlingen, leerkrachten en directie over de huidige situatie in openbare ruimtes? De informatie die verzameld wordt, wordt verstrekt door videobeelden van de huidige situatie en het laten invullen van een vragenlijst. **Dat** bestaat uit een vragenlijst voor alle leerlingen uit de groepen 5 en 6 die ingezet worden bij dit onderzoek (bijlage 2) en een vragenlijst voor collega's en directie (bijlage 3). De vragen zijn gebaseerd op de bestaande 'checklist voor Toezicht op Algemene Ruimtes' uit het boek van Golly en Sprague (2009). De vragenlijsten zijn aangepast op de situatie van het onderzoek, namelijk de situatie op de gang en het gedrag van leerlingen op de gang. Daarnaast worden er twee in plaats van vier keuzemogelijkheden gegeven, om een duidelijk beeld te krijgen van de situatie. De vragen voor leerlingen zijn aangepast op hun niveau voor invullen van de vragenlijst.

Dit actieonderzoek wordt gedaan omdat het onrustig is in openbare ruimtes. Om een nog meer gegronde reden te hebben om dit onderzoek te doen is het belangrijk te onderzoeken of betrokkenen dezelfde mening delen en hier wat aan willen doen.

Bij actie-onderzoek is het van belang uit te gaan van een huidige situatie om deze vervolgens te willen verbeteren wanneer dat nodig wordt geacht (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011). Wanneer deze gegevens zijn verzameld en geanalyseerd, kan er een begin gemaakt worden met het actieonderzoek. De analyse van deze data zijn terug te vinden in hoofdstuk 4.

3. Deelvraag 3.

Wat hebben leerkrachten nodig om SWPBS in te zetten?

Het laten zien van videobeelden van de huidige situatie zal middels een presentatie de focusgroep inzicht geven. Hierdoor beseffen zij dat meer aandacht geven aan gedrag van leerlingen waardevol is. Deze schets van de beginsituatie is waardevol om van daaruit een gezamenlijke start te maken. De reden hiervoor is een realistisch beeld te laten zien van de huidige situatie, zodat de focusgroep intrinsiek gemotiveerd wordt en eigen werkpunten benoemen om de situatie te verbeteren.

In het derde deel wordt er met 4 collega's (de focusgroep) een SVIB-traject gestart om op een oplossingsgerichte manier te werken, om het gewenste gedrag van leerlingen in openbare ruimtes te stimuleren. Het traject wordt gestart waarbij collega's een eerste beeldopname zien van zichzelf en hun leerlingen in openbare ruimtes. Na het intakegesprek wordt een leervraag gesteld door de leerkracht die gericht is op het pedagogisch klimaat in de school, waarbij ze geholpen kunnen worden door de waarden van SWPBS. Deze leervraag wordt met behulp van video interactie begeleiding ondersteund. Beelden worden geanalyseerd en op individueel niveau besproken. Het traject wat collega's volgen zal beginnen met een intakegesprek (Vermeij & Würdemann, 2004). Het traject wordt uitgelegd, de leervraag wordt concreet gemaakt en er worden afspraken gemaakt. Onder anderen ten aanzien van ethische aspecten en betrouwbaarheid. Na het intakegesprek zal in een periode van 5 weken het traject gevolgd worden. Het traject wat met collega's gevolgd gaat worden is het geleerde 'format trajectverslag SVIB' uit de onderwijseenheid van SVIB¹². Dit deel heeft betrekking op deelvraag 3. Door observatie en oplossingsgerichte gespreksvoering zal dit duidelijkheid geven over de vaardigheden die leerkrachten nodig hebben om SWPBS in te zetten in de school.

¹² SVIB3: Onderwijseenheid 'School Video Interactie Begeleiding' Fontys Eindhoven, juni 2012.

4. Deelvraag 5.

Welke factoren van SWPBS hebben effect gehad op gedragsverandering van leerlingen en leerkrachten?

Nadat de trajecten met SVIB zijn afgerond wordt dezelfde checklist afgenomen aan kinderen uit groep 5 en 6 (bijlage 2), voor mijn collega's en directie (bijlage 3) (Golly & Sprague, Goed gedrag kun je leren, 2009). In dit deel wordt onderzocht of er in de tijd dat er aandacht is besteed aan de onrust op de gang, er gedragsverandering plaats heeft gevonden en hoe daar tegenaan gekeken wordt. Hiervan wordt een beschrijving gemaakt. Dit deel heeft betrekking op deelvraag 5.

In onderstaande tabel een overzicht van onderzoeksmethoden:

Onderdeel	Onderzoeksmethode	Data-analyse
1.	Literatuurstudie	Verdieping in het onderwerp van dit onderzoek, te vinden in hoofdstuk 2.
2.	Vragenlijst beginsituatie Collega's – Leerlingen - Directie	Vragenlijsten beginsituatie. Uitkomsten worden verwerkt in een tabel. Er wordt in percentage een samenvatting gemaakt.
3.	Traject SVIB Collega's groep 5-6	Verzamelde observaties middels videobeelden beschreven.
4.	Vragenlijst nameting Collega's – Leerlingen – directie	Vragenlijsten nameting. Uitkomsten worden verwerkt in een tabel. Er wordt in percentage een samenvatting gemaakt. Er wordt een vergelijking gemaakt met de beginsituatie.

3.5 Triangulatie

In dit praktijkonderzoek wordt gebruik gemaakt van triangulatie om de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek te vergroten. Triangulatie betekent dat de onderzoeksvraag op minstens drie manieren wordt benaderd. Hierdoor ontstaat een reëler en objectiever beeld van de situatie (De Lange, Montessori, & Schuman, 2011). Triangulatie wordt toegepast door middel van het bevragen van diverse respondenten: leerlingen, directe collega's in hetzelfde werkveld en directie. Ook worden er diverse onderzoekstechnieken gebruikt, zoals video-opnamen, vragenlijsten en literatuurstudies. Als laatste wordt er gebruik gemaakt van Critical Friends, om een objectieve kijk te geven op dit onderzoek. Zij zullen onderdelen van dit onderzoek kritisch bekijken en feedback geven op gevonden (theoretische) resultaten. Tevens zal een collega en leidinggevende het onderzoek lezen als 'tweede lezer'. De bevindingen zullen worden besproken met leerlingen uit groep 5 en 6 en met de focusgroep.

3.6 Ethiek

Het is belangrijk om zorgvuldig en ethisch om te gaan met de doelgroep, werkplek en mezelf. Er wordt aan betrokkenen toestemming gevraagd voor het afnemen van (video)observaties en vragenlijsten en in dit verslag worden fictieve namen gebruikt. Tevens wordt er zorgvuldig omgegaan met de verwerking van onderzoeksresultaten. De video interactie trajecten die worden gestart zullen anoniem gemaakt worden. Bij beeldmateriaal wordt vooraf toestemming gevraagd en wordt uitleg gegeven wat er met de beelden gedaan wordt. Daarnaast wordt ten alle tijden toestemming gevraagd om het beeldmateriaal te laten zien aan betrokkenen in kader van de master SEN en van dit onderzoek. De bronnen die gebruikt worden in dit onderzoek zullen duidelijk vermeld zijn aan de hand van de APA criteria.

3.7 Tijdspad

Week	Wat
6	Afname beginsituatie vragenlijsten leerlingen, focusgroep en directie
7/8	Analyseren vragenlijsten
9	Vorbereiden presentatie voor focusgroep
12	Presenteren aan focusgroep: Beginsituatie middels videobeelden en analyse vragenlijsten
12	Intakegesprek J.
13-17	- Maken videobeelden + analyseren van beelden - Afspraken nakomen die gemaakt zijn met directe collega's
13	Intakegesprek O. – A. – L.
14	Analyseren van videobeelden
14	1 ^e begeleidingsgesprek J. – O.
15	1 ^e begeleidingsgesprek A. – L.
16	Analyseren van videobeelden
17	2 ^e begeleidingsgesprek J. – O. – A. – L. Afname nameting vragenlijsten leerlingen, focusgroep en directie
18/19	- Analyseren van beelden en verwerken van data - Analyseren vragenlijsten nameting - Vorbereiden presentatie voor betrokken collega's
20	Presenteren van analyses en conclusies en aanbevelingen
21	Schrijven van reflectie van proces en product

Hoofdstuk 4

Data-analyse en resultaten

In dit hoofdstuk wordt de beginsituatie vergeleken met theorie over gewenst gedrag op de gang. Daarna komen de resultaten van de vragenlijsten en gesprekken met de focusgroep aan bod.

4.1 Analyse van videobeelden

Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?

Observatie voorafgaand aan SVIB-traject via link: <http://youtu.be/asbO-BuH1Oc>

Door observatie middels videobeelden is zichtbaar geworden dat de aanwezige en gecreëerde omgevingsfactoren op de school niet optimaal waren. Leerlingen moeten hun best doen om een kapstok te bemachtigen. Een andere omgevingsfactor die invloed heeft op het welbevinden van de leerlingen is het naar binnen en naar buiten gaan van leerlingen. De gangen zijn smal, waardoor leerlingen zich letterlijk een weg moeten banen. Dit gebeurt door duwen en elkaar op een vervelende manier aanspreken. Deze manier van binnenkomen heeft effect op het welbevinden van leerlingen. Dit is geconstateerd door leerkrachten uit de focusgroep. Leerlingen vertellen negatieve informatie over wc-gebruik en er zijn leerlingen die bewust later naar buiten gaan, omdat ze bang zijn geduwd te worden.

Theoretische verantwoording

Een verbeterd pedagogisch klimaat betekent in dit onderzoek, dat leerlingen weten waar ze aan toe zijn, geen ruzie maken op de gang, van elkaar afblijven en er letterlijk meer ruimte is gecreëerd. Kortom: er is sprake van een verbeterd pedagogisch klimaat als de omgevingsfactoren optimaal zijn. Wanneer het welbevinden beter is, hoeft men in de klas minder te praten over ‘kleine problemen’ van leerlingen, wat ervoor zorgt dat er meer effectieve leertijd overblijft en de ontwikkeling van het leervermogen kan stijgen (www.wij-leren.nl).

Observatie na SVIB-trajecten

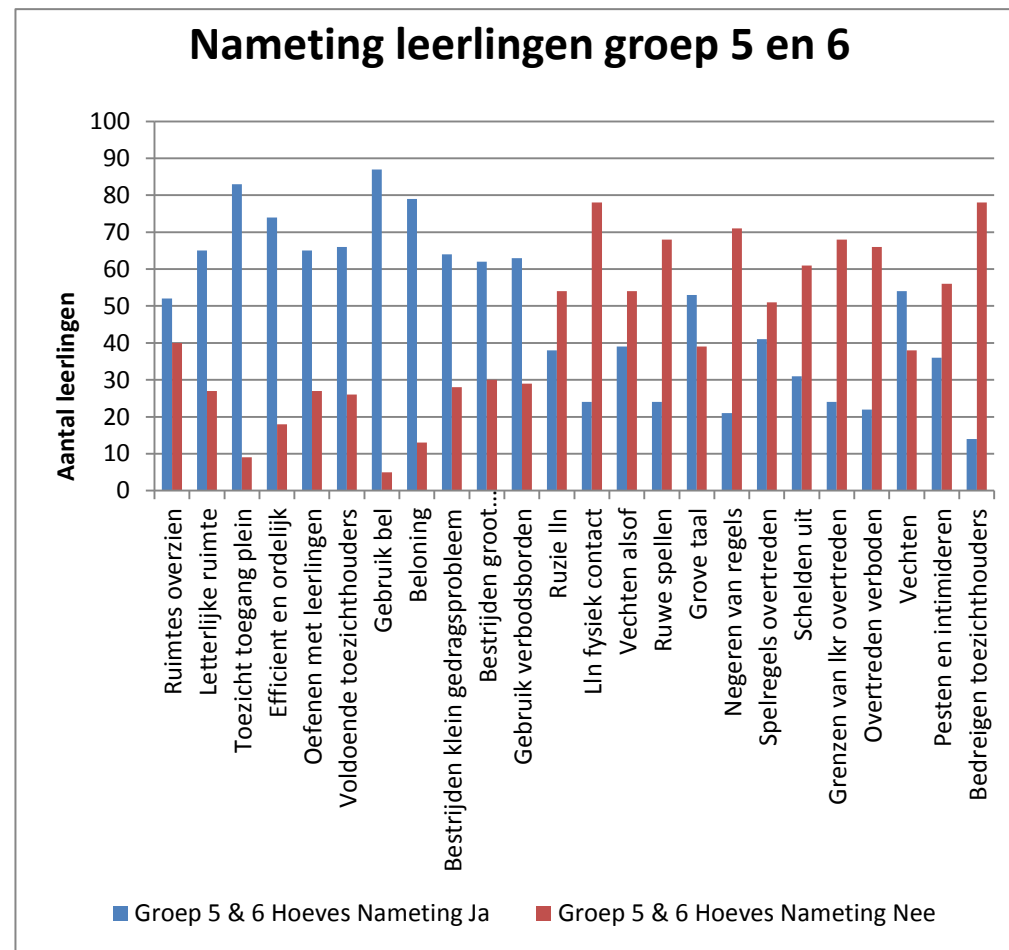
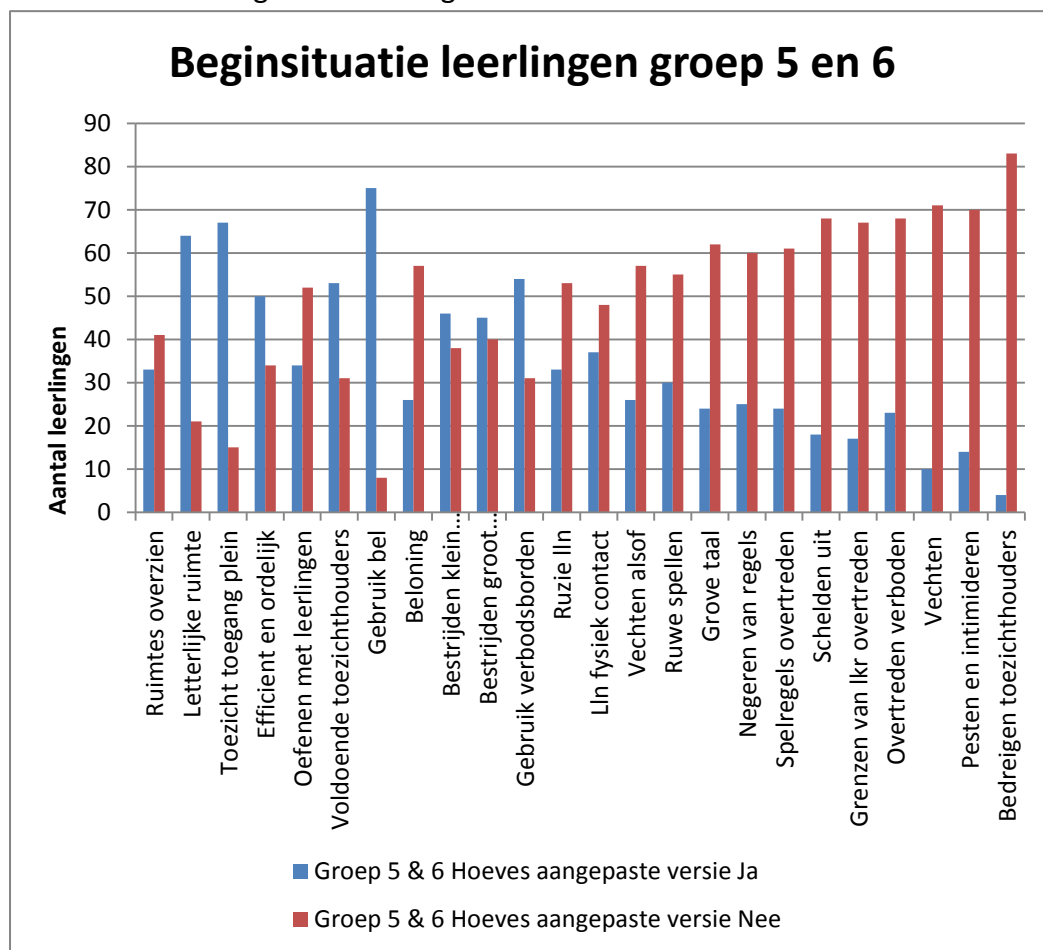
De videobeelden die gebruikt zijn in de SVIB trajecten geven weer hoe gedrag van leerlingen veranderd is door ten eerste de houding van leerkrachten, door aanpassingen van omgevingsfactoren en door positieve stimulering. In hoofdstuk 4.4 zijn de links te vinden, waarin gedrag van leerlingen te zien zijn en waaruit geconcludeerd kan worden dat gedrag op korte termijn positief veranderd is. Van duurzame gedragsverandering is geen sprake, daarvoor heeft dit onderzoek te kort geduurd.

4.2 Data-analyse van de beginsituatie en nameting middels vragenlijsten; leerlingen en focusgroep

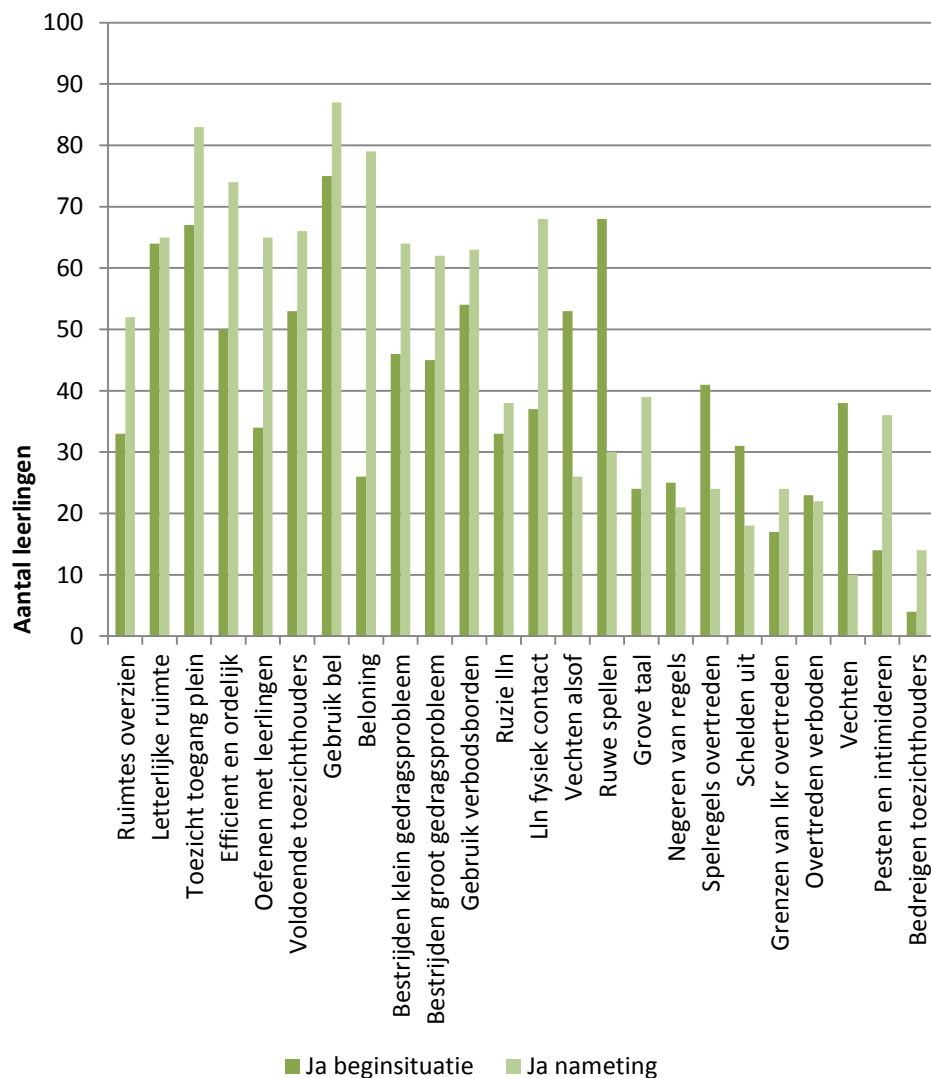
Deelvraag 2: Wat hebben leerlingen nodig om het werken met SWPBS tot een succes te brengen?

Beschrijving van de beginsituatie middels vragenlijsten.

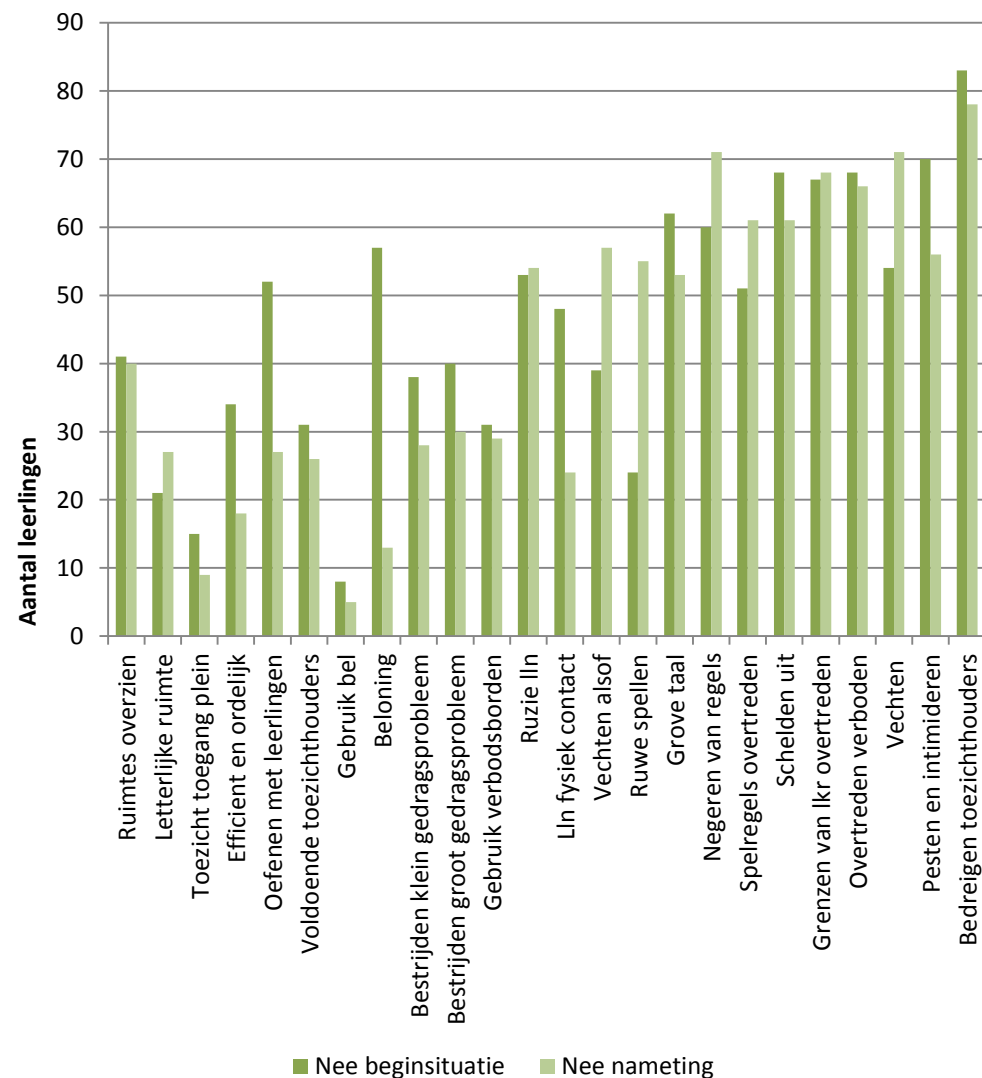
In week 6 van het jaar 2013 zijn er vragenlijsten afgenomen bij leerlingen en leerkrachten uit groep 5 en 6 en de directie. De vragen zijn gerelateerd aan hun eigen situatie op het schoolplein en openbare ruimtes in de school. In onderstaande schema's zijn de beginsituatie en nameting naast elkaar gezet.

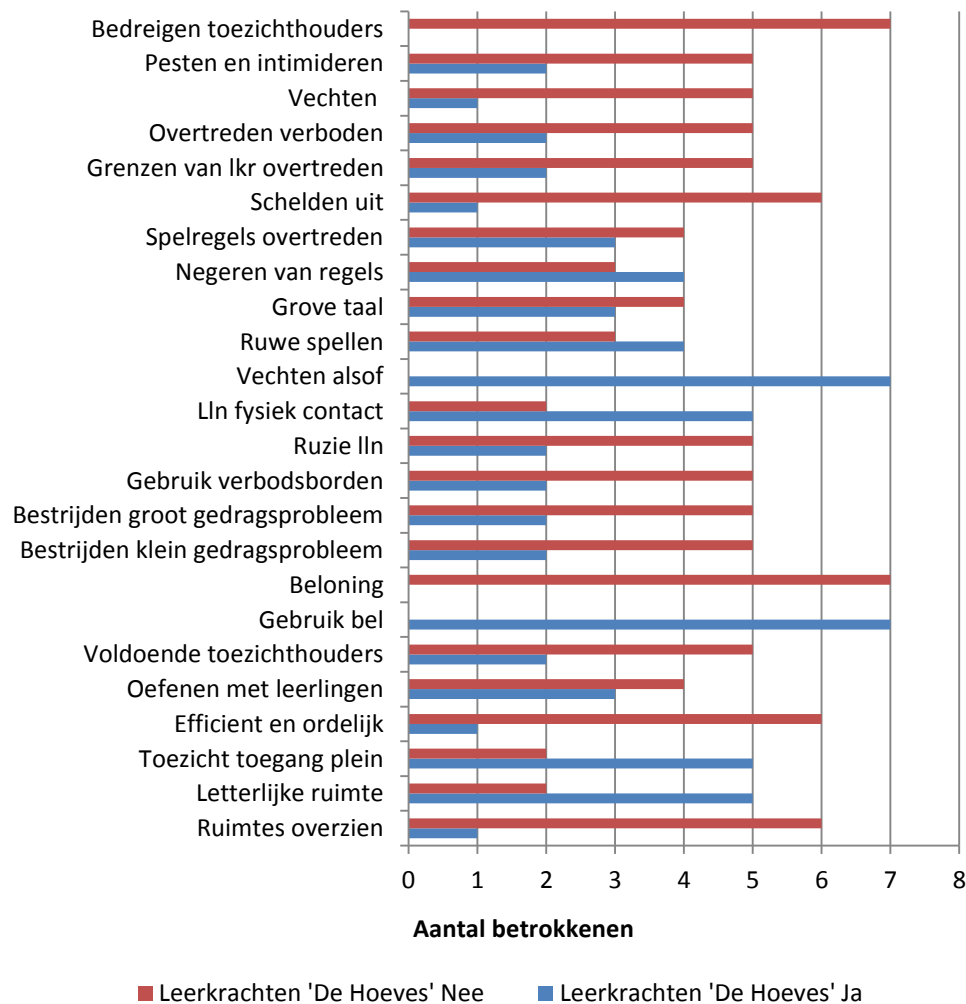
Voor- en nameting JA groepen 5 en 6

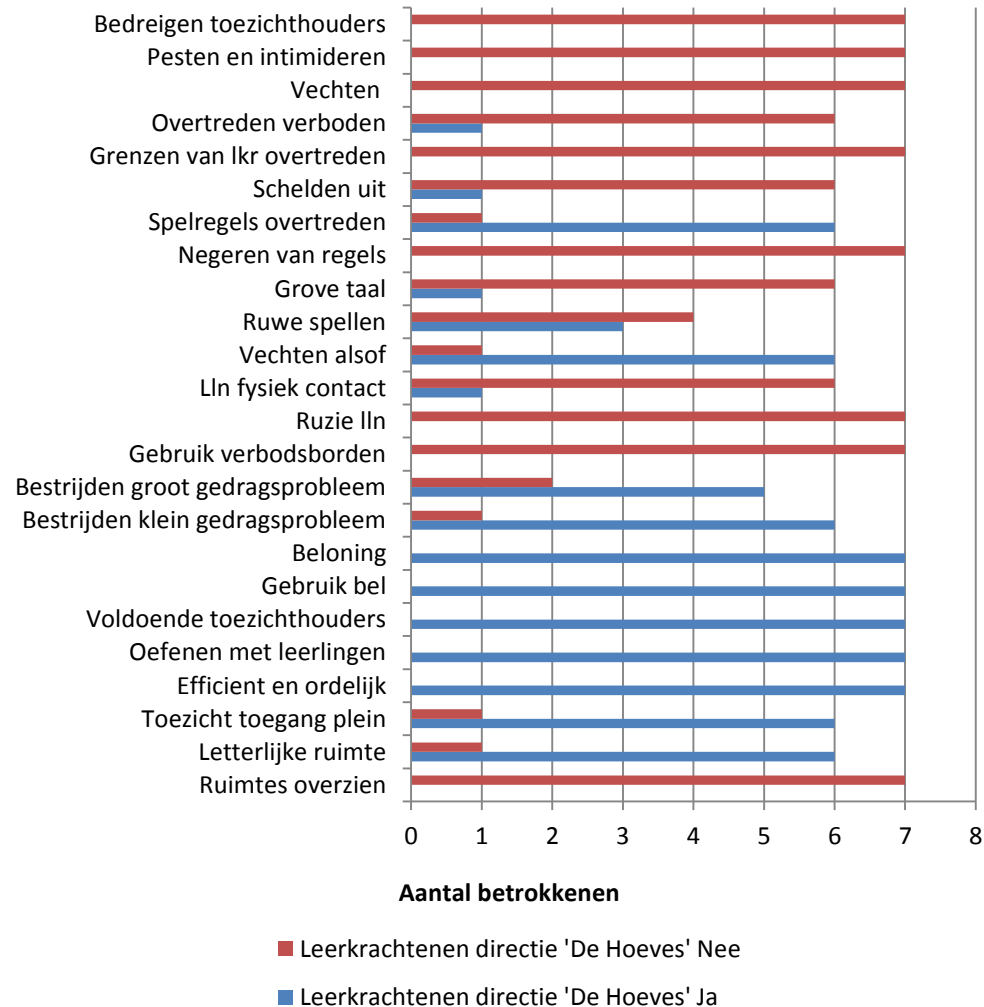
Voor- en nameting NEE groepen 5 en 6

Beginsituatie van de vragenlijsten leerkrachten groep 5 en 6 en directie

Nameting van de vragenlijsten leerkrachten groep 5 en 6 en directie

Analyse van beginsituatie afgenomen in week 11.

Vragenlijst van leerlingen van groep 5 en 6	Vragenlijst van leerkrachten van groep 5 en 6	Vragenlijsten van directie
- 80% van alle leerlingen vinden dat er goed gebruik wordt gemaakt van de bel die geluid wordt na de pauze. - 70% van alle leerlingen krijgen geen beloning voor goed gedrag. - 55% van alle leerlingen vinden dat ruimtes goed worden overzien. - 80% van alle leerlingen vinden het naar buiten en naar binnenkomen efficiënt en ordelijk verloopt. - 45% van alle leerlingen vinden dat er regelmatig fysiek contact tussen leerlingen plaatsvindt. - 65% van alle leerlingen geeft aan dat er te weinig toezichthouders zijn.	- 50% van alle leerkrachten geeft aan dat er genoeg ruimte is om tussen leerlingen te komen. - 100% van de leerkrachten geeft aan leerlingen niet te belonen voor goed gedrag. - 100% van de leerkrachten ziet fysiek contact tussen leerlingen. - 100% van de leerkrachten geven aan dat de schoolbel goed gebruikt wordt. - 100% van de leerkrachten geeft aan dat het naar buiten en naar binnenkomen niet efficiënt en ordelijk verloopt. - 75% van de leerkrachten geeft aan dat alle ruimtes goed te overzien zijn. - 50% van de leerkrachten geeft aan dat er voldoende toezichthouders zijn.	- 100% van de directie geeft aan dat er genoeg ruimte is om tussen leerlingen te komen. - 100% van de directie geeft aan dat leerlingen niet beloond worden voor goed gedrag. - 33% van de directie geeft aan dat leerlingen onderling fysiek contact maken. - 66% van de directie geeft aan dat het naar buiten en naar binnenkomen niet efficiënt en ordelijk verloopt. - 100% van de directie geeft aan dat de ruimtes waar leerlingen en leerkrachten zich moeten bewegen niet goed overzien kunnen worden. - 100% van de directie geeft aan dat er niet genoeg toezichthouders zijn in openbare ruimtes.
Waardevolle aspecten voor dit onderzoek:		
• Leerlingen geven aan dat het naar buiten en binnenkomen efficiënt en ordelijk verloopt, terwijl leerkrachten en directie dat juist niet vinden. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat er fysiek contact is tussen leerlingen. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat er te weinig toezichthouders zijn in openbare ruimtes. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat de bel consequent en goed gebruikt wordt. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat leerlingen niet beloond worden voor goed gedrag. • 50% van alle leerlingen, 75% van alle leerkrachten en 100% van de directie geeft aan dat ruimtes niet voldoende overzien kunnen worden.		

Analyse van nameting na een interventieperiode van 6 weken.

Vragenlijst van leerlingen van groep 5 en 6	Vragenlijst van leerkrachten van groep 5 en 6	Vragenlijsten van directie
- 95% van alle leerlingen vinden dat er goed gebruik wordt gemaakt van de bel die geluid wordt na de pauze. - 85% van alle leerlingen krijgen geen beloning voor goed gedrag. - 55% van alle leerlingen vinden dat ruimtes goed worden overzien. - 80% van alle leerlingen vinden het naar buiten en naar binnenkomen efficiënt en ordelijk verloopt. - 23% van alle leerlingen vinden dat er regelmatig fysiek contact tussen leerlingen plaatsvindt. - 68% van alle leerlingen geeft aan dat er te weinig toezichthouders zijn.	- 85% van alle leerkrachten geeft aan dat er genoeg ruimte is om tussen leerlingen te komen. - 100% van de leerkrachten geeft aan leerlingen WEL te belonen voor goed gedrag. - 15% van de leerkrachten ziet fysiek contact tussen leerlingen. - 100% van de leerkrachten geeft aan dat de schoolbel goed gebruikt wordt. - 100% van de leerkrachten geeft aan dat het naar buiten en naar binnenkomen WEL efficiënt en ordelijk verloopt. - 100% van de leerkrachten geeft aan dat alle ruimtes goed te overzien zijn. - 100% van de leerkrachten geeft aan dat er voldoende toezichthouders zijn.	- 100% van de directie geeft aan dat er genoeg ruimte is om tussen leerlingen te komen. - 100% van de directie geeft aan dat leerlingen WEL beloond worden voor goed gedrag. - 33% van de directie geeft aan dat leerlingen onderling fysiek contact maken. - 100% van de directie geeft aan dat het naar buiten en naar binnenkomen WEL efficiënt en ordelijk verloopt. - 100% van de directie geeft aan dat de ruimtes waar leerlingen en leerkrachten zich moeten bewegen niet goed overzien kunnen worden. - 100% van de directie geeft aan dat er genoeg toezichthouders zijn in openbare ruimtes.
Waardevolle aspecten voor dit onderzoek: • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat het naar buiten en naar binnengaan effectief en ordelijk verloopt. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat er minder fysiek contact is tussen leerlingen. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat er voldoende toezichthouders zijn in openbare ruimtes. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat de bel consequent en goed gebruikt wordt. • Vanuit alle perspectieven wordt aangegeven dat leerlingen WEL beloond worden voor goed gedrag. • 55% van alle leerlingen, 100% van alle leerkrachten en 100% van de directie geeft aan dat ruimtes niet voldoende overzien kunnen worden en blijft een aandachtspunt. • Het fysieke contact tussen leerlingen is aanzienlijk minder.		

Legenda

Rood: aandachtspunten

Groen: verbeterd sinds beginsituatie

Grijs: geen verandering sinds beginsituatie

4.3 Beschrijving van de beginsituatie met behulp van videobeelden.

De observatie, gemaakt met 4 verschillende videobeelden in week 11, is gebruikt als uitgangspunt bij de presentatie en bespreking met de focusgroep <http://youtu.be/asbO-BuH1Oc>. Op deze beelden is te zien hoe leerlingen naar buiten gaan, hoe ze reageren op de bel, hoe ze in de rij gaan staan en hoe leerlingen naar binnen komen en hun jas ophangen.

Analyse van deze videobeelden door onderzoeker van dit onderzoek:

- Er is veel geluid.
- Een aantal leerlingen gaat meermaals naar binnen en naar buiten.
- Leerlingen roepen en gillen op de gang.
- Leerlingen rennen op de gang.
- Er worden uitgebreide gesprekken gevoerd op de gang.
- Leerlingen hebben weinig ruimte om hun jas te pakken en op te hangen.
- Er komen leerlingen springend uit hun lokaal.
- Er zijn geen toezichthouders (of komen later).
- Deuren staan open, minder loopruimte.
- Leerlingen reageren direct op de bel.
- Veel leerlingen staan niet op de afgesproken plek.
- Leerlingen spelen in de rij.
- Leerlingen duwen en stoeien met elkaar in de rij.
- Leerlingen moeten lang wachten voordat ze opgehaald worden door de eigen leerkracht.

Na de presentatie van de beelden, het benoemen van de visie van de school en de gebruikte theoretische achtergrond heeft er discussie plaatsgevonden in de focusgroep. Door de beelden zijn ze op scherp gezet en zagen er de noodzaak van in om iets te veranderen. De conclusie: handen ineenslaan, samenwerken en positief oplossend gaan werken. Daarvoor hebben zij afspraken gemaakt die te vinden zijn in bijlage 4.

Het praktijkgerichte onderdeel van het onderzoek is gestart op vrijdag 22 maart en heeft vijf weken geduurd.

4.4 Data-analyse naar aanleiding van focusgroep

Deelvraag 3: Wat hebben leerkrachten nodig om SWPBS in te zetten?

Met alle betrokken leerkrachten uit de focusgroep is een SVIB-traject gestart om als leerkracht zich meer toe te spitsen op de eigen leervraag. Er wordt gekeken naar de behoeften van de leerlingen uit hun groep. In onderstaande linken zijn de observaties die gebruikt zijn in de trajecten terug te vinden:

Week 1 (vijf opnames): <http://youtu.be/q02DxIMSTxl>

Week 2 (zes opnames): <http://youtu.be/umA57M7c5FM>

Week 3 (vier opnames): <http://youtu.be/SALzgoiSGMQ>

Week 4 (zeven opnames): <http://youtu.be/cg2X3yjMmEE>

Met de vier collega's uit de focusgroep is een SVIB-traject afgerond. Deze uitgebreide trajecten zijn terug te vinden in de bijlagen 5, 6, 7 en 8.

Collega A.

Leerkracht A. heeft een drukke groep en een klaslokaal dat uitkomt op het drukste punt op de gang. Haar leervragen:

- *‘Kleine problemen’ van leerlingen worden niet op de gang behandeld, maar in de klas’.*
- *‘Alle leerlingen moeten tijdens de middagpauze hun jas en tas mee naar de klas nemen, om meer rust te creëren op de gang’.*

Leerkracht A. heeft door een bewust gekozen plek in te nemen tijdens het surveilleren op de gang ervoor gezorgd dat het naar buiten en binnekomen vlot en rustig verloopt. Na een eerste begeleidingsgesprek komt aan de orde dat deze doelen in 2,5 week bereikt zijn. A. heeft daarna andere doelen voor ogen, om de kwaliteit te verbeteren.

- *‘De leerlingen gaan netjes in de rij staan op het moment dat de bel gaat’*

Dit leerdoel zorgt voor meer rust bij het binnenkomen. A. neemt hier een duidelijke en zeer sturende rol in. A. laat zien dat het moeilijk is om consequent te handelen naar dit leerdoel. Het SVIB-traject is terug te vinden in bijlage 5.

Collega O.:

Leerkracht O. is vierdejaars stagiaire en zeer bewust van zijn rol als begeleider in een pedagogisch klimaat. Hij heeft een enthousiaste groep die graag verhalen vertelt. Dat is voor O. een reden geweest om een leervraag te stellen met betrekking tot zijn eigen houding richting leerlingen. Zijn leerdoel:

- *‘Ik wil een rolmodel zijn voor mijn leerlingen en het met non-verbale communicatie, positief stimuleren’.*

Door de serieuze aanpak van O. heeft zijn houding effect gehad bij zijn leerlingen en bewegen zij zich met gewenst gedrag door de gang. Dit is te zien op videobeelden die terug te vinden zijn in het SVIB-traject dat er met O. plaatsgevonden heeft. Na 2,5 week vindt er met behulp van beelden een evaluatiegesprek plaats. O. past zijn leervraag aan.

- *‘Door middel van de time-timer wil ik leerlingen stimuleren op een vlotte manier naar buiten te laten gaan’.*

O. heeft in het begin een sturende rol en vanaf dat moment is hij als begeleider voldoende competent om leerlingen op een gewenste manier te laten functioneren in een vrije situatie in de gang. Het SVIB-traject is terug te vinden in bijlage 6.

Collega J.:

Leerkracht J. wil dat zijn leerlingen ervaren hoe prettig het is als zij rustig naar binnenkomen en direct aan het werk gaan. Hij neemt zijn rol serieus zijn leervraag is:

- *‘Door zelf een positieve, proactieve houding aan te nemen, om zijn leerlingen te stimuleren gewenst gedrag te laten zien’.*

Nadat hij evaluatiegesprekken heeft gevoerd met zijn leerlingen ging dit direct goed. Dit is te zien aan de rust waarmee zij naar binnen komen na de pauze. Ook is te zien op beelden dat leerlingen elkaar aanspreken op gewenst gedrag. Leerlingen waren zich bewust van de verandering. Om deze leervraag uit te breiden heeft J. de volgende leervraag gesteld:

- *‘Ik wil dat leerlingen, wanneer de bel gaat, direct in de rij gaan staan en stoppen met spelen’.*

Doordat J. wederom evaluatiegesprekken heeft gevoerd met zijn leerlingen, hen op scherp heeft gezet en direct positieve feedback heeft gegeven, gaan leerlingen hier serieus mee om en gaat ook dat zeer goed. Het SVIB-traject is terug te vinden in bijlage 7.

Figuur 6: kinderen staan in de rij, groep 6 J.

Collega L.:

Leerkracht L. heeft een groep waarin vier leerlingen een zogenoemd rugzakje hebben. Drie van deze leerlingen gebruiken medicijnen en vinden het moeilijk om te eten en te drinken.

- *‘L. wil dat alle, dus ook deze leerlingen, tegelijk naar buiten gaan’.*
- *‘Alle leerlingen staan in de rij, zodra de bel is gegaan’.*

Na 2,5 week heeft er een eerste begeleidingsgesprek plaatsgevonden en is na het bekijken van beelden geconstateerd dat leerlingen zeer goed in de rij staan en naar buiten gaan. Het aandachtspunt blijft dat alle leerlingen tegelijk naar buiten gaan. Na het laatste gesprek blijkt dit nog steeds lastig. Vooral voor leerlingen met medicijngebruik. Kijken we naar de onderste laag van de BAG-piramide uitgelegd in hoofdstuk 2, dan is te zien dat 80% voldoet aan de eisen die L stelt aan haar leerlingen. Het SVIB-traject is terug te vinden in bijlage 8.

Door (praktische) veranderingen is de bestaande situatie verbeterd. Deze veranderingen zorgen voor duidelijkheid op de gang:

- Elke leerling heeft een eigen haakje met naam om zijn/haar jas en tas op te hangen. Deze zijn zorgvuldig uitgekozen, zodat leerlingen met speciale behoeften hun jassen niet te dicht bij elkaar op moeten hangen.
- De groepen 6 worden na de pauze als eerste naar binnen gestuurd. De groepen 5 volgen.
- Betrokken leerkrachten nemen zelf een proactieve rol in richting leerlingen door hen op een positieve manier te stimuleren afspraken na te komen.
- Daarnaast is er met behulp van de waarden van SWPBS gekozen om een visueel beloningssysteem in te zetten om de gehele groep kritisch te belonen en met hen hierover te evalueren.

In individuele gesprekken met leerkrachten uit de focusgroep, komt naar voren dat het moeilijk is om elkaar aan te spreken wanneer afspraken niet nagekomen worden. Ze geven aan bang te zijn voor een reactie van de ander. Daarnaast wordt het effect van actief toezichthouden als zeer positief ervaren en wordt de twijfel over positief belonen weggenomen, omdat er positieve effecten te zien zijn in het gedrag van leerlingen. Door het zien van videobeelden worden leerkrachten bevestigd in het gevoel wat ze hebben of alert gemaakt op de positieve ontwikkelingen van het gedrag van leerlingen waarbij ze dat niet verwachtten. In evaluatie met de focusgroep zijn de volgende aspecten besproken, waardoor het werken met SWPBS beter lukt:

- Sturing door een deskundige.
- Samen afspraken maken, deze afspraken nakomen en elkaar daarop aanspreken.
- Vanuit een positieve insteek met leerlingen werken.
- Positieve feedback krijgen van leerkrachten in de focusgroep, andere collega's en de trajectbegeleider.
- Het aanscherpen van de eigen leervraag.
- Evaluatiemomenten met leerlingen.

Figuur 7: alle kinderen hebben een eigen haakje voor hun jas en tas.

4.5 Data-analyse naar aanleiding van video analyses

Deelvraag 5: Welke factoren van SWPBS hebben effect gehad op gedragsverandering van leerlingen en leerkrachten?

Door het maken van videobeelden van de gekozen leervraag van leerkrachten uit de focusgroep, zijn er videobeelden die aangeven dat leerlingen gewenst gedrag laten zien. De leervragen van leerkrachten zijn gericht op de waarden van SWPBS, besproken in hoofdstuk 2, hieronder beschreven en gelinkt aan videobeelden.

Schoolbrede aanpak vanuit gedeelde waarden en voor alle leerlingen en schoolmedewerkers; door het maken van afspraken met de focusgroep, op basis van waarden die zij belangrijk vinden, worden deze afspraken en waarden nagekomen. Afspraken die gemaakt zijn, zijn terug te vinden in bijlage 4. Op de foto is terug te zien dat leerkrachten deze afspraken nakomen foto.

Figuur 8: collega A. komt gemaakte afspraken na.

Basiswaarden van de school vertaald naar prosociaal¹³ gedrag; de basiswaarden van de school zijn niet duidelijk omschreven in de schoolgids en passen niet bij het huidige beeld van de school. De afspraken die gemaakt zijn door collega's in de focusgroep (bijlage 4) zijn vertaald naar prosociaal gedrag en zijn terug te zien onder de volgende foto.

Figuur 9: collega J. komt gemaakte afspraken na.

Veilige, positieve (leer)omgeving; door vragenlijsten, eerder genoemd in dit hoofdstuk, af te nemen wordt duidelijk dat leerlingen zich prettiger voelen en geven aan het fijn te vinden meer pauzetijd te hebben. In videobeelden is terug te zien dat leerlingen meer effectieve pauzetijd hebben en meer effectieve leertijd na de pauze doordat het naar buiten- en binnengaan effectief verloopt. Dit videobeeld is terug te zien onder de volgende link: <http://youtu.be/Q5VOMz0zxk0>

Structurele bekrachtiging van gewenst gedrag; door een visueel beloningssysteem wordt gewenst gedrag van kinderen gestimuleerd. Deze is zichtbaar op de foto.

Duidelijke consequenties voor ongewenst gedrag; door de focusgroep is bewust gekozen om gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te negeren, om op die manier positieve aandacht te vestigen op een nieuwe manier van werken. Deze waarde van SWPBS is niet terug te vinden in dit onderzoek.

Figuur 10: visueel beloningssysteem.

¹³ Prosociaal gedrag: gedrag dat niet alleen gericht is op het eigen welzijn, maar ook op dat van anderen

De vrije situatie op de gang is in vele opzichten verbeterd.

- Er is meer overzicht
- Er heerst meer rust.
- Leerlingen spreken elkaar aan op afspraken die gemaakt zijn
- Betrokken leerkrachten geven elkaar feedback over de wijze waarop gehandeld wordt.

Door evaluatie met leerlingen blijkt dat zij in eerste instantie zeer gericht zijn op het beloningssysteem, maar dat naar mate het langer duurt het gewenste gedrag in de gang vanzelfsprekend wordt. Het valt op dat de groepen 4, die door dezelfde gang naar binnen komen en niet mee deden met het onderzoek, zich veel rustiger door de gangen bewegen. De rust in de gang valt op, waardoor ook zij een andere houding aannemen. De rol van de leerkracht hierin is zeer belangrijk. De proactieve houding van leerkrachten zorgt voor gewenst gedrag in de gang. Wanneer leerkrachten verslappen in afspraken, dan gebeurt hetzelfde met leerlingen.

Hoofdstuk 5

Conclusies

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de deelvragen en op de hoofdvraag; ‘*Welke factoren uit SWPBS kunnen, met behulp van video interactie begeleiding, bijdragen tot een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?*’ van dit onderzoek. Daarnaast worden er enkele aanbevelingen gedaan.

5.1 Beantwoording van deelvragen

5.1.1 Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder een verbeterde vrije situatie op de gang van de school?

In hoofdstuk 2 is deze deelvraag in theorie behandeld. Een goed pedagogisch klimaat is het geheel van aanwezige en gecreëerde omgevingsfactoren die invloed hebben op het welbevinden van kinderen.

Aanbevelingen voor effectieve verbeteringen in de gang, op basis van theoretische verkenning in dit onderzoek (Golly & Sprague, 2009):

- a. Voorzieningen/materiaal:
 - Leerlingen hebben een eigen, vaste kapstok voor hun jas en hun tas.
 - In de middagpauze nemen leerlingen hun jas en tas van de kapstok, zodat ze in de pauze alleen hun tas op het haakje hoeven hangen. Dat voorkomt kletsen op de gang en dat bevordert de snelheid met het naar buiten gaan.
- b. Regels/afspraken
 - Alle leerkrachten maken samen afspraken en komen deze na.
 - Wanneer afspraken niet nagekomen worden, moeten leerkrachten elkaar daar feedback op geven.
 - Met leerlingen worden dezelfde afspraken besproken en geoefend.
- c. Voorbeeldgedrag leerkrachten
 - Leerkrachten moeten een proactieve houding aannemen en deze overbrengen op leerlingen
 - Leerkrachten moeten afspraken nakomen die ze met leerlingen en hun collega's maken.
- d. Positieve feedback
 - Leerlingen moeten worden gestimuleerd door positieve bekrachtiging voor gewenst gedrag. Daardoor kan gedrag veranderen.
- e. Visueel beloningssysteem
 - Gebruik een visueel beloningssysteem, zodat leerkrachten en leerlingen kunnen zien dat de situatie verbeterd. Deze beloning zal leiden tot verbeterd gedrag op de gang.

5.1.2 Deelvraag 2: Wat hebben leerlingen nodig om het werken met SWPBS tot een succes te brengen?

Leerlingen hebben sturing en begeleiding nodig om gewenst gedrag te vertonen. Daarnaast is het van belang dat afspraken die gemaakt worden, geoefend en geëvalueerd worden, om het gewenste doel te bereiken. Als laatste is het belangrijk om gewenst gedrag te stimuleren. Uit onderzoek is gebleken dat belonen een prima manier is.

Vanuit vragenlijsten en uit videobeelden kunnen de volgende **conclusies** getrokken worden:

- Het werken met een **visueel beloningssysteem** kan een manier zijn om gewenst gedrag te stimuleren. Uit onderzoek is niet gebleken dat *het beloningsysteem* zorgt voor verbeterd gedrag in de gang. Wat uit videobeelden van SVIB-trajecten wel is gebleken, is dat een beloningssysteem wel een stimulans is voor leerlingen.
- Wat opvalt is de **actieve houding van leerkrachten**. Op het moment dat leerkrachten geen actieve houding aannemen tijdens surveillance of zelfs niet aanwezig zijn, is te zien dat leerlingen vervallen in oud gedrag; meer kletsen, aan elkaar zitten en rennen door de gang. Videobeelden wijzen uit dat veel gedrag afhankelijk is van de actieve houding van leerkrachten. Uit vragenlijsten van de beginsituatie en de nameting blijkt, dat leerlingen vinden dat er meer toezicht gehouden wordt, leerlingen op een efficiënte manier naar buiten gaan en dat leerlingen minder aan elkaar zitten en minder ruw spel vertonen. Deze vragenlijsten geven aan dat de waarden van SWPBS effect hebben, wanneer leerkrachten hier alert op zijn en **preventief handelen**.
- Uit video-observaties blijkt dat leerlingen leerkrachten nodig hebben om sturing te geven. Zodra toezicht verminderd, verandert gewenst gedrag en vervallen leerlingen in oud gedrag. Theorie van SWPBS zegt dat 80-90% van alle leerlingen waarden nastreven, wanneer alle betrokkenen dezelfde afspraken nakomen (Das & Schouws, 2011). Het blijkt uit analyse van videobeelden en SVIB-trajecten dat dit inderdaad het geval is. In de groepen 5 en 6 heeft ruim 90% van alle leerlingen voldoende aan de afspraken die gemaakt zijn. Voor de laatste 10% is er meer nodig om SWPBS tot een succes te brengen. Het onderwijs is steeds meer gericht op inclusief onderwijs. Leerlingen die meer nodig hebben, zijn vooral leerlingen met een speciale aanpak. In dit onderzoek is gebleken dat deze leerlingen bijvoorbeeld meer tijd nodig hebben voor het eten, eerder of later naar buiten mogen om conflicten bij de kapstokken voor te zijn of vooraan in de rij mogen staan als leerlingen naar binnen mogen.

5.1.3 Deelvraag 3: Wat hebben leerkrachten nodig om SWPBS in te zetten?

- Het presenteren van achtergrondinformatie is zeer belangrijk voordat een onderzoek kan starten. Ook om mandaat te creëren (Furman & Aholi, 2009).
- De waarden van SWPBS moeten bespreekbaar zijn om allemaal dezelfde waarden na te streven. Zodra alle neuzen dezelfde richting op staan, is het handelen naar een oplossing makkelijker (Furman & Aholi, 2009). Er is dan kans om elkaar feedback te geven op gemaakte afspraken.
- Leerkrachten uit de focusgroep voelen zich sterker wanneer ze door iemand gestuurd worden die de lijnen uitzet. Op die manier worden leerkrachten enthousiast gehouden en wordt er gereflecteerd op eigen handelen.
- Leerkrachten hebben behoefte om ervaringen te delen en regelmatig in de focusgroep te evalueren en aan te scherpen. Evaluatiemomenten bieden de mogelijkheid om aspecten aan de orde te laten komen die betrekking hebben op leerlingen waar speciale afspraken mee zijn gemaakt. Hier kan dan naar gehandeld worden.

5.1.4 Deelvraag 4: Waarom is Video Interactie Begeleiding een goed begeleidingsmiddel om het gedrag van leerlingen in beeld te brengen en er oplossingsgericht naar te handelen?

In dit onderzoek is gebleken dat SVIB effectief is geweest. In korte tijd is er meer rust ontstaan in de gang van de school. Hieronder een aantal conclusies die aangeven waarom SVIB een goed begeleidingsmiddel is:

- SVIB geeft videobeelden, waarin krachten en kansen te zien zijn van leerkrachten en leerlingen.
- Videobeelden geven de mogelijkheid om dieper te reflecteren op eigen handelen en op dat van de leerlingen, er worden direct nieuwe leerdoelen aan gekoppeld.
- Vanuit beelden kunnen krachten van de gecoachte benadrukt worden, waardoor er op een oplossingsgerichte manier gewerkt wordt aan leerdoelen (zie daarvoor de videobeelden beschreven in hoofdstuk 4.4)

5.1.5 Deelvraag 5: Welke factoren van SWPBS hebben effect op gedragsverandering van leerlingen en leerkrachten?

De waarden van SWPBS die vooraf in hoofdstuk 2 besproken zijn, komen terug in deze deelvraag. Van gedragsverandering is pas sprake wanneer gedrag vanzelfsprekend wordt en niet meer aangeleerd hoeft te worden (Golly & Sprague, 2009). Duurzame gedragsverandering heeft in dit onderzoek niet plaatsgevonden. Het zit namelijk nog niet genoeg in het systeem van leerlingen en leerkrachten. Er heeft wel positieve gedragsverandering plaats gevonden op korte termijn.

De waarden die effect hebben gehad in dit onderzoek en kunnen leiden tot gedragsverandering. Van hieruit kunnen de volgende **aanbevelingen** gedaan worden:

- **Schoolbrede aanpak vanuit gedeelde waarden;**
 - Leerkrachten uit de focusgroep maken dezelfde afspraken.
 - Leerkrachten streven afspraken na met hun leerlingen, oefenen dit en evalueren deze met regelmaat.
 - Doordat dezelfde waarden en afspraken nagestreefd worden, kunnen leerkrachten en leerlingen elkaar stimuleren
- **Voor alle leerlingen en schoolmedewerkers;**
 - Alle betrokkenen moeten op de hoogte zijn van de afspraken en moeten dezelfde afspraken nastreven, daardoor zal er een actieve rol ontstaan vanuit verschillende niveaus.
- **Basiswaarden van de school vertaald naar prosociaal gedrag;**
 - De visie van de school is moet specifiek geschreven zijn en te vertalen zijn naar prosociaal gedrag voor alle betrokkenen.
- **Veilige, positieve (leer)omgeving;**
 - Zorg ervoor dat omgevingsfactoren aangepast zijn, zodat er letterlijk meer ruimte ontstaat.
 - Zorg voor positieve bekrachtiging voor gewenst gedrag. Het gedrag van leerlingen zal veranderen.
 - Laat het naar binnen en naar buiten gaan vlot en rustig verlopen. Er blijft meer effectieve leertijd over.
- **Structurele bekrachtiging van gewenst gedrag;**
 - Zorg voor een visueel beloningssysteem, zodat gewenst gedrag beloond wordt.
 - Benader leerlingen positief op gewenst gedrag. Leerlingen weten wat er van hen wordt verwacht en groeien van positieve feedback. Andere leerlingen nemen dit gedrag over
- **Duidelijke consequenties voor ongewenst gedrag;**
 - Maak met leerkrachten afspraken over gewenst en ongewenst gedrag en verbind daar consequenties aan.
 - Leer leerkrachten elkaar feedback geven op elkaars handelen. Door het maken van afspraken, is elkaar feedback geven makkelijker.

5.2 Beantwoording van de onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag:

Welke factoren uit SWPBS kunnen, door middel van video interactie begeleiding, bijdragen tot een verbeterde pedagogische situatie op de gang van de school?

Factoren die effect hebben om een verbeterde pedagogische situatie te creëren zijn

- Een schoolbrede aanpak van gedeelde waarden voor alle betrokkenen om een veilige en positieve (leer)omgeving te creëren.
- Positieve bekrachtiging om het gewenste doel te bereiken.
- Alle betrokkenen moeten betrokken worden bij afspraken die gemaakt zijn. Op deze manier kan een verandering tot stand komen.
- De basiswaarden van de school moeten vertaald worden naar prosociaal gedrag. Er is dan direct verandering te zien in gedrag van leerkrachten en leerlingen. Het is belangrijk dat de visie van de school hierop aansluit.
- Een zeer belangrijk punt is het creëren van een veilige en positieve (leer)omgeving. Wanneer er duidelijke kaders zijn, weten leerlingen en leerkrachten waarbinnen ze mogen bewegen en hoe er gehandeld moet worden.
-

Evaluatie en kritische kanten van deze onderzoeksvraag

Als de waarden van SWPBS en de visie van de school in relatie staan met elkaar en wanneer er mandaat is om positieve stimulering van gewenst gedrag te realiseren, is SVIB een prima middel om dit te onderzoeken. De school waar dit onderzoek heeft plaatsgevonden moet een duidelijke visie schrijven op pedagogisch handelen, daar vervolgens naar handelen en hun leerkrachten daarin trainen en begeleiden.

Aanbeveling na studie en ervaring

Vanuit ervaring van dit onderzoek is het belangrijk te noemen dat het creëren van *mandaat* (Furman & Aholi, 2009) zeer belangrijk is om een verandering tot stand te brengen. Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat positieve stimulering zorgt voor direct effect op gedrag. De kanttekening die daarbij gemaakt moet worden, is dat dit volledig regulerend en conditionerend is en niet oplossingsgericht. Daardoor worden leerlingen en leerkrachten in eerste instantie extrinsiek gemotiveerd.

5.3 Conclusies

- Om SWPBS in te zetten op school is het belangrijk om mandaat te hebben.
- Om een pedagogische situatie te verbeteren, is het van belang te kijken naar de bestaande en gecreëerde omgevingsfactoren en deze proberen aan te passen.
- Leerlingen hebben sturing nodig om gewenst gedrag te laten zien.
- Leerkrachten zijn rolmodel en zorgen voor sturing. Wanneer leerkrachten hierin verslappen, zal het gedrag van leerlingen verslappen.
- Doordat veel leerlingen en alle leerkrachten afspraken nakomen, heeft dit een 'olievlek-effect' naar andere leerlingen en leerkrachten, dat ervoor zorgt dat anderen afspraken ook nakomen.

- SVIB is een krachtig middel om leerkrachten positief te begeleiden. Belangrijk daarbij is de relatie tussen de coach en de gecoachte om een optimaal resultaat te krijgen.
- De proactieve houding van leerkrachten zorgt voor gewenst gedrag in de gang.

5.4 Aanbevelingen

- Uit dit onderzoek blijkt dat collectief werken aan een verbeterde pedagogische situatie op de gang door middel van positieve bekrachtiging, werkt. Er is zichtbaar meer rust op de gang door afspraken die leerkrachten hebben gemaakt. Praktische oplossingen, zoals allemaal een eigen kapstok, zorgen voor meer rust en meer overzicht. Het is mogelijk om dit door de hele school aan te pakken, door samen afspraken te maken.
- Door gebruik van SVIB bij collega's leren zij op een positieve, oplossingsgerichte manier hun eigen proces evalueren. Het gebruik van videobeelden helpt te werken naar eigen oplossingen.
- De visie op pedagogisch handelen, beschreven in de schoolgids, is niet terug te zien in het reële beeld van de school. Een aanbeveling om hier nauwkeurig naar te kijken en aan te passen van de visie passend bij de school kan een mogelijkheid zijn om een verschil te maken met andere scholen.
- Wanneer er een veranderingsproces plaatsvindt, zorg ervoor dat de voordelen zijn onderzocht (Furman & Aholi, 2009).
- Als er een veranderingsproces plaatsvindt, is het zeer belangrijk het gehele team erbij te betrekken, zodat er mandaat ontstaat (Furman & Aholi, 2009).
- Het werken met een focusgroep is een aangename manier van werken om een onderwijsverbetering tot stand te brengen. Op deze manier kan een onderwijsverbetering uitgetoetst worden en vervolgens verspreid worden onder het gehele team.
- Door het voeren van gesprekken met leerlingen, kan er op een oplossingsgerichte manier gewerkt worden aan leerdoelen van leerlingen.
- Door het voeren van gesprekken met leerlingen, worden zij eerder intrinsiek gemotiveerd, waardoor leerlingen vanzelf gewenst gedrag vertonen.
- SVIB is een krachtig leermiddel voor verbeteren van het handelen van leerkrachten. Door dit in te voeren op schoolniveau, kan het niveau van handelen van leerkrachten omhoog gaan.

5.5 Discussie

- Zou dit onderzoek nog meer waarde krijgen als videobeelden besproken en geëvalueerd zouden worden met de betrokken leerlingen?
- In dit onderzoek is vooral ingegaan op het stimuleren van gewenst gedrag. Zou het verbinden van consequenties aan ongewenst gedrag leiden tot verbeterd gedrag?
- Door ongewenst gedrag af te remmen, ontstaat er een veiliger pedagogisch klimaat?

Hoofdstuk 6

Evaluatie

Dit onderzoek heeft bijgedragen aan het verbreden van mijn professionele ontwikkeling als leerkracht en gedragsspecialist. Het afgelopen jaar was een jaar van bezinning, nadenken, beslissen en doen! Door dit onderzoek ben ik gaan inzien hoe belangrijk het is om mandaat te hebben van collega's, om een verandering in gang te zetten. Tijdens dit onderzoek heb ik van collega's en teamleider positieve feedback, met betrekking tot mijn inbreng in het team, gekregen. Dit geeft mij zelfvertrouwen. Ik ben enthousiast geworden over intervisie met beeld. Het is een goed middel om leerkrachten in de praktijk te ondersteunen. Het is belangrijk om passende begeleiding te bieden aan aandachtspunten op onze school. Het denken in oplossingen zorgt voor een positief werkklimaat.

Naast het feit dat ik zeer tevreden ben over dit onderzoek, heeft het werken met videobeelden en het begeleiden van leerkrachten op een oplossingsgerichte manier ervoor gezorgd dat ik hier in de toekomst meer aandacht aan wil besteden aan begeleiding van mijn collega's, door hen vertrouwen te geven in eigen krachten.

Reflectie

6.1 Beschrijvende Reflectie

Het doen van onderzoek was moeilijk. Bedenken wat ik wil onderzoeken, onderzoeksmethoden te nemen die bij mij en dit onderzoek passen en het onderzoeksverslag in zakelijk Nederlands schrijven.

Daarnaast vind ik het enorm belangrijk dat onderzoek ertoe doet. Een actieonderzoek dat zorgt voor bewustwording en eventueel voor verandering. In hoofdstuk 2 staat beschreven dat het ui-model van Korthagen (1993) een goede reflectiecyclus is om mensen die begeleid worden met SVIB te laten reflecteren. Voor mezelf is dat een prima reflectiecyclus, om op die manier tot de kern te komen.

Omgeving

Het betrekken van mijn collega's bij dit onderzoek vond ik lastig. Ik wil het voor iedereen goed doen en een ander geen extra werk bezorgen. Het is echter zo, dat mijn collega's behoefte hadden aan sturing en hulp bij het organiseren van meer rust. Doordat ik open kaart speel en duidelijk verwoord wat mijn doel is, zijn collega's en leerlingen bereid om te helpen en willen zelfs meer doen, dan wat er wordt gevraagd.

Gedrag

Ik vind het belangrijk dat collega's een eigen leerdoel vormen en zelf benoemen wat ze willen veranderen. Ik ben ervan overtuigd dat ze dan sneller tot actie komen. Het is moeilijk voor mij om het proces los te laten, omdat ik zelf voor ogen heb welke richting ik op wil. Een leerpunt voor mij is het loslaten van eigen ideeën en een ander vertrouwen en dat proces sturen. Op die manier heb ik meer handen vrij om te begeleiden en een helikopterview te geven over de gehele situatie.

Bekwaamheden

Uit feedback van mijn collega's komt naar voren dat ik rustig ben, de tijd neem en sturend ben, maar niet gedwongen. Deze kwaliteit kan ik gebruiken om te begeleiden met beeld en collega's te stimuleren in hun eigen krachten. Deze kwaliteit is waardevol als coach.

Overtuigingen

In dit onderzoek ben ik tot de conclusie gekomen dat wanneer ik ergens in geloof en dat goed voorbereid, ik mijn collega's kan overtuigen tot verandering. Ik ben zelf positief ingesteld en denk in oplossingen. Wanneer ik ergens voor ga, mijn collega's daar op een positieve manier bij betrek, dan ontstaat er mandaat om er samen schouders onder te zetten. Mijn overtuiging is, dat wanneer mensen intrinsiek gemotiveerd worden, er meer ruimte is voor verandering of een kritische blik. Naast oplossingsgericht werken is de relatie die ik heb met mijn collega's belangrijk. Een goede relatie zorgt voor wederzijds vertrouwen en ik geloof dat er dan ruimte is om samen naar het doel te werken.

Identiteit

Door dit onderzoek geloof ik nóg meer in samenwerking, positieve feedback en video interactie begeleiding. Het is belangrijk dat mensen met wie je werkt open staan voor feedback, voor samenwerking en dat ze zich kwetsbaar op stellen. De feedback die ik geef aan leerlingen, maar ook aan mijn betrokken collega's is positief gericht en eerlijk. Daarnaast probeer ik zoveel mogelijk bij de ander te laten en mijn collega's invulling te laten geven aan de verandering die zij voor ogen hebben.

Betrokkenheid

In dit onderzoek wil ik mezelf omschrijven als een begeleider die collega's activeert en bewust maakt met behulp van videobeelden. Door bewustwording ontstaat er meer begrip voor hun eigen situatie, waardoor er in korte tijd, stappen gezet worden. Naast het feit dat ik als doel had meer rust te creëren in de vrije situatie op de gang, is het doel om samen te werken en elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden waardevoller gebleken. Omdat we voor elkaar dingen willen doen, stimuleren collega's elkaars leerdoel. Relatie en samenwerking is voor mij een sleutelwoord voor succes.

6.2 Technische Reflectie

Het maken van video-opnames

Het maken van videobeelden- en analyses is een belangrijk observatiemiddel in dit onderzoek. Aan videobeelden is te zien dat het niet is gefilmd met vaste hand. Daarnaast zijn in de eerste week opnames gemaakt tegen de zon in, waardoor er niets te zien is. Hierin ben ik gegroeid. Later in het traject ben ik steeds meer toegespitst op het leerdoel van de gecoachte wat ten goede komt voor de begeleidingsgesprekken. Deze beelden zijn waardevol geweest om daar op een positieve manier mee aan de slag te gaan.

Het maken van video-analyses

Video-analyses maken met behulp van de taal zoals een SVIB-begeleider doet vind ik zeer moeilijk. Elk beeld dat ik maak is te gebruiken voor video-analyses. Omdat het in dit onderzoek veel gaat over hetzelfde onderwerp en de leervraag die leerkrachten stellen zeer serieus genomen wordt, lijken beelden eentonig te worden en lijkt een video-analyse van drie verschillende beelden teveel hetzelfde. Bij de gecoachte leerkrachten is te zien dat het kijken naar beelden van zichzelf en hun leerlingen waardevol is en nieuwe inzichten geeft. Bijvoorbeeld als een leerling die in de ogen van de leerkracht nooit goed in de rij gaat staan, altijd direct in de rij blijkt te staan. Deze analyses maken het de moeite waard om SVIB in te zetten in de school. Ik kom tot de conclusie dat ik te makkelijk denk over de analyses en dat ik daar kritischer naar mag kijken om de reflectie met collega's meer diepgang te geven.

Het voeren van oplossingsgerichte gesprekken

In de trajecten die ik heb gedaan met video interactie begeleiding zie ik op de beelden terug dat ik zeer geïnteresseerd ben in wat de ander zegt, goed luister en samenvat. Mijn collega's hebben teruggegeven dat ze zich veilig voelen, dat ik ze aan het denken heb gezet, het fijn is dat ik positief ben en ik me goed voorbereid heb. Ik heb mijn collega's gevraagd kritisch te zijn. Zij geven aan dat ik meer vertrouwen moet hebben in mezelf, dit onderzoek in te voeren op de gehele school, kritisch zijn wanneer collega's niet doen wat ze afgesproken hebben en hen daarop aanspreken.

Wanneer ik mijn gesprekken analyseer kijk ik naar details en ben ik kritisch. Leerpunten voor mij zijn;

- het antwoord van de vraag bij de ander laten
- dieper reflecteren waarom een ander iets doet
- meer rust nemen om het gesprek te voeren
- geen tijdsdruk te voelen.

Ontwikkelde competenties

Tijdens dit onderzoek heb ik het samenwerken met collega's onder de loep genomen (Claasen, Schuman, Siemons, De Bruïne, & Van Velthooven, 2009). Het samenwerken hield voorheen in dat we samen een opdracht gingen vervullen, vanuit een gezamenlijk doel. In dit onderzoek heb ik het samenwerken met collega's zodanig ontwikkelt, dat ik de begeleider was die uitging van relatie met de ander en daardoor een prettige samenwerking tot stand heb gebracht. Daardoor is de pedagogische situatie veranderd (Claasen, Schuman, Siemons, De Bruïne, & Van Velthooven, 2009). Daarnaast heb ik me in dit onderzoek gericht op mijn reflectieve houding en ontwikkeling. Na elk gesprek, heb ik mezelf kritisch onder de loep genomen, om mezelf telkens te verbeteren in een volgend gesprek. Mijn collega's geven aan dat ik in het proces ben gegroeid en rustiger werd. Als professional ben ik gegroeid, al zijn er stappen in te maken, om de begeleider te worden die ik graag wil zijn.

6.3 Biografische Reflectie

Dit onderzoek heeft me vooral inzicht gegeven in de manier waarop ik leiding kan geven aan een nieuwe ontwikkeling. Ik kan mezelf omschrijven als een competente gedragsspecialist en change-agent. Door me goed voor te bereiden, zelf te weten welke richting ik op wil en theoretische achtergrond te hebben voel ik me sterk en durf ik anderen met vragen te activeren. Waar ik op moet letten is dat ik mijn mening niet teveel opleg. Daarom was het goed om in de eerste presentatie een videofragment te laten zien van de situatie, zodat mijn collega's zelf conclusies trokken. Mijn collega's waren enthousiast en dat activeerde mij in dit onderzoek. Dit onderzoek heeft ervoor gezorgd dat ik me sterker voel in mijn team. Van directe collega's heb ik positieve feedback gekregen, waardoor ik me zekerder voel. In dit onderzoek heb ik mijn grenzen opgezocht. Ik ben coachend in gesprek gegaan met collega's, ik heb een presentatie gegeven en heb mijn mening gegeven over de huidige situatie op school. Voorheen keek ik de kat uit de boom en liet ik anderen aan het woord, terwijl ik het niet altijd eens ben met wat er werd gezegd. Mijn bescheiden houding vind ik een kwaliteit. Door dit onderzoek ben ik erachter gekomen dat ik een goede relatie heb met collega's en dat ik mag zeggen wat ik vind door daarover in gesprek te gaan. Doordat ik respectvol omga met anderen en hun meningen, kan ik mezelf zijn en collega's hun eigen richting laten bepalen door middel van vragen stellen.

Mijn reflectief onderzoekende houding is ontwikkeld door kritisch en alert elke stap van het proces te volgen. Dit onderzoek heeft ertoe bijgedragen dat mijn persoonlijk interpretatiekader zich heeft ontwikkeld. Ik heb sterk ervaren dat ik mijn opvattingen expliciet moet toetsen en dat ik niet uit moet gaan van vooronderstellingen. Bij ogenschijnlijke vanzelfsprekendheden in mijn schoolsituatie moet ik mijn eigen handelen steeds kritisch blijven bekijken met openheid, alertheid, nieuwsgierigheid en motivatie om zo de beste weg te kiezen.

6.4 Kritische Reflectie

Theoretische reflectie SWPBS

Als leidraad is de theorie van SWPBS gebruikt. Kijkend naar de onderste laag van de BAG-piramide (Das & Schouws, 2011) is gebleken in dit onderzoek dat inderdaad 80% - 90% voldoende steun heeft aan de waarden die wij als leerkrachten hebben gesteld. Een kritisch punt is dat SWPBS conditionerend en volledig regulerend van aard is, wat in tegenstelling staat tot oplossingsgericht werken. Ik ben van mening dat er beter geleerd kan worden vanuit eigen leerdoelen. Met SWPBS worden de waarden opgelegd. In dit onderzoek is dan ook te zien dat kinderen in eerste instantie extrinsiek gemotiveerd worden door het krijgen van een beloning. In evaluatiemomenten met kinderen noemden ze ook letterlijk dat zij rustig naar buiten gaan, omdat ze dan een beloning krijgen. Voor veel kinderen is vijf weken té kort om intrinsiek gemotiveerd te worden en dient meer evaluatie en inoefening.

Kritische reflectie ten aanzien van het onderzoek

In dit onderzoek zijn er bewuste keuzes gemaakt met wie het onderzoek zou plaatsvinden, hoe de opbouw is en op welke manier er data verzameld zijn. Het doel om mensen te activeren is gelukt. Veel keuzes die gemaakt zijn, zou ik in een volgend onderzoek opnieuw doen. In mijn eigen klas heb ik regelmatig observaties laten zien om leerlingen bewust te maken van hun eigen gedrag. Een aangename manier van evalueren. Leerlingen zijn kritisch naar zichzelf. Om dit onderzoek nog meer diepgang te geven, kan het bekijken van beelden met leerlingen meer input geven en wellicht zorgen voor sneller resultaat. Voorafgaande aan dit onderzoek was er aan leerkrachten gevraagd een leervraag te stellen om meer rust te creëren in de een vrije situatie. Wanneer leerkrachten een leervraag hebben ten aanzien van een onderwerp dat zij zelf willen, zullen zij meer intrinsiek gemotiveerd worden om op een serieuze manier deel te nemen aan een SVIB-traject. Uit de vorige toets blijkt dat ik de APA-normering niet goed gebruikte, in dit onderzoek heb ik daar veel aandacht aan gegeven.

Nawoord

Het doen van een actieonderzoek heeft mijn ogen geopend en mij verrijkt als professional en als persoon. Ik ben ervan overtuigd dat dit onderzoek heeft bijgedragen aan een verbeterde pedagogisch situatie op de gang van de school. En dat was het doel.

Om dit onderzoek goed vorm te geven heeft het boek van De Lange, Montessori en Schuman (2011) mij geholpen vorm te geven aan de inhoud. Ik wil mijn collega's uit de focusgroep bedanken voor de kans die zij me gegeven hebben om mijn professionele kant te ontplooien en hen bedanken voor het vertrouwen dat ze in me hadden en hun accurate handelen ten opzichte van het verzamelen van gegevens. Mijn studiegroep van de opleiding wil ik bedanken dat ze mij een spiegel voorhielden voor elke keer dat ik het zelf niet zag zitten. Ik bedank mijn begeleider Drs. A.J.M. van Zon voor haar kritische blik op het onderzoek en het richting geven op het onderzoeksverslag.

Literatuurlijst

- Baard, M. (2011). School Wide Positive Behavior Support. *Beter begeleiden*, 6-8.
- Brouwer, D. (2000). Het ABC van NLP. In D. Brouwer, *Het ABC van NLP* (pp. 64-66). Deventer: ANKH-HERMES BV.
- Bunt, M., De Gier, F., & Zonderwijk, P. (2013, april). Veel draait om intrinsieke motivatie van de leerling. Rozendaal, Gelderland, Nederland.
- Cauffman, L., & Van Dijk, D. (2011). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma.
- Claasen, W., Schuman, H., Siemons, H., De Bruïne, E., & Van Velthooven, B. (2009). *Inclusief bekwaam*. Apeldoorn: Garant.
- Das, T., & Schouws, N. (2011, september). Schoolbrede aanpak leidt tot goed gedrag. 24-25.
- De Lange, R., Montessori, N., & Schuman, H. (2011). Actieonderzoek. In R. Lange de, H. Schuman, & N. Montessori, *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals* (pp. 108-119). Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Den Otter, M. (2005). Leiding geven. In M. Otter den.
- Den Otter, M. (2009). Oplossingsgericht werken en SVIB. In M. Den Otter, L. Dreissen, M. Van Duin, W. Düren, M. Haassen, M. Van Hulten, et al., *De School Video Interactie Begeleider; volgend in beweging* (pp. 19-36). Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Den Otter, M. (2011). In contact. *Perspectief op SVIB in heden en toekomst*.
- Den Otter, M., & Haassen, M. (2004). Uitgangspunten en didactiek School Video Interactie Begeleiding. In M. Otter den, & M. Haassen, *Wat je ziet ben je zelf* (pp. 21-25). Apeldoorn/Antwerpen: Garant.
- Furman, B., & Aholi, T. (2009). *Reteaming*. Amsterdam: Boom/Nelissen.
- Golly, A., & Sprague, J. (2009). *Positive Behavior Support Goed gedrag kun je leren!* Meppel: Uitgeverij Pica.
- Haassen, M. (2011). School Video Interactie Begeleiding (SVIB) en School Wide Positive Behavior Support (SWPBS). 16-22. Fontys OSO.
- Kienhuis, J. (2008-2009). Oplossingsgericht werken in uw klas: WOWW-aanpak "Working On What Works". *Tijdschrift Zorgbreed, jaargang 6, nummer 23*, 2-6.
- Van den Heijkant, C., & Van der Wegen, R. (2000). *De klas in beeld; Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Uitgeverij Esstede bv.
- Van der Wolf, K., & Van Beukering, T. (2011). *Gedragsproblemen in scholen; het denken en handelen van leerkrachten*. Leuven: Uitgeverij Acco.
- Vermeij, J., & Würdemann, L. (2004). Het intakegesprek VIB. *WOSO/SVIB reader*, 5-16.
- Wolters, C. (2011). *Oplossingsgericht aan het werk met kinderen en jongeren*. Hilversum: Pica.

Bijlagen

BIJLAGE 1: Verplichte inlegbladen	48
BIJLAGE 2: Vragenlijst leerlingen	51
BIJLAGE 3: Vragenlijst collega's en directie	53
BIJLAGE 4: Afspraken met betrokken leerkrachten uit de focusgroep	55
BIJLAGE 5: SVIB-traject A.	56
BIJLAGE 6: SVIB-traject O.	65
BIJLAGE 7: SVIB-traject J.	73
BIJLAGE 8: SVIB-traject L.	82
BIJLAGE 9: Critical Friends	91

Bijlage 1

Verplichte inlegbladen

Bijlage 2

Vragenlijst leerlingen

Checklist; toezicht op algemene ruimtes. Leerlingen uit groep 5 en 6

Klas: _____ Datum: _____

Geef antwoord op onderstaande vragen. Na iedere vraag, kleur het vakje ja of nee.

1.	Leerkrachten kunnen vanaf elke plek in de school het schoolplein en de gangen in de gaten houden hoe kinderen zich gedragen.	Ja	Nee
2.	Leerkrachten die surveilleren hebben genoeg ruimte om door de gangen te wandelen als er wat gebeurt.	Ja	Nee
3.	De toegangen naar het schoolplein en andere ruimtes zijn goed te zien	Ja	Nee
4.	Naar en van algemene ruimtes (gangen, wc's, schoolplein) lopen gaat veilig en goed (snel, stil, vaste routes, volgens regels en afspraken, etc.)	Ja	Nee
5.	De manier van het betreden en verlaten van de algemene ruimtes (gangen, wc's, schoolplein) is regelmatig besproken en samen geoefend.	Ja	Nee
6.	Er zijn genoeg leerkrachten in de algemene ruimtes (gangen, wc's, schoolplein) om toezicht te kunnen houden op de aanwezige kinderen	Ja	Nee
7.	De leerkrachten hebben een manier om de kinderen te laten weten dat de pauze voorbij is	Ja	Nee
8.	Er is een beloningssysteem voor alle kinderen om te stimuleren zich beter te gedragen in algemene ruimtes (gangen, wc's, schoolplein)	Ja	Nee
9.	Er bestaat een manier om kleine gedragsproblemen die zich in algemene ruimtes (gangen, wc's, schoolplein) voordoen, te bestrijden. Dit is met alle leerkrachten geoefend	Ja	Nee
10.	Er bestaat een manier om grote gedragsproblemen die zich in algemene ruimtes (gangen, wc's, schoolplein) voordoen, te bestrijden. Dit is met alle toezichthouders geoefend	Ja	Nee
11.	Ruimtes waar kinderen niet mogen komen, zijn duidelijk aangegeven en bekendgemaakt onder kinderen en leerkrachten	Ja	Nee
12.	Er is vaak ruzie tussen kinderen op school	Ja	Nee
13.	Kinderen zitten aan elkaar (vastpakken, aan elkaars jas trekken)	Ja	Nee
14.	Kinderen doen alsof ze vechten	Ja	Nee
15.	Kinderen spelen ruwe spelletjes (elkaar duwen, pootje haken, etc)	Ja	Nee
16.	Kinderen gebruiken grove taal tegen en over elkaar	Ja	Nee
17.	Kinderen negeren school- of normale gedragsregels in algemene ruimtes	Ja	Nee
18.	Kinderen houden zich niet aan spelregels van spellen die ze op het schoolplein spelen	Ja	Nee

19.	Kinderen schelden elkaar uit of beledigen elkaar	Ja	Nee
20.	Kinderen proberen uit waar de grenzen van de leerkrachten liggen	Ja	Nee
21.	Kinderen overtreden verboden (doen dingen die vooraf afgesproken zijn dat ze niet mogen)	Ja	Nee
22.	Kinderen vechten met elkaar	Ja	Nee
23.	Kinderen pesten en intimideren andere Kinderen	Ja	Nee
24.	Kinderen bedreigen leerkrachten fysiek of in woorden	Ja	Nee

Bijlage 3

Vragenlijst collega's en directie

Checklist voor toezicht op algemene ruimtes

School/Klas: _____ Datum: _____

Geef aan in welke mate jij denkt dat hieronder genoemde elementen en kenmerken van de algemene ruimtes van jouw school aanwezig zijn.

1.	Algemene ruimtes kunnen vanaf ieder punt geheel worden overzien	Waar	Niet waar
2.	Toezichthouders kunnen in alle algemene ruimtes tussen de leerlingen komen	Waar	Niet waar
3.	De toegangen tot het plein en andere ruimtes zijn goed te overzien	Waar	Niet waar
4.	Naar en van algemene ruimtes lopen gaat veilig en efficiënt (snel, ordelijk, vaste routes en gedrag, etc.)	Waar	Niet waar
5.	Procedures en gedragsverwachtingen voor het betreden en verlaten van algemene ruimtes zijn voor alle leerlingen ontwikkeld en onderwezen en met hen geoefend	Waar	Niet waar
6.	Er zijn voldoende toezichthouders in de algemene ruimtes om effectief toezicht te kunnen houden op de daar aanwezige leerlingen	Waar	Niet waar
7.	De toezichthouders beschikken over een manier om de leerlingen te laten weten dat de pauze voorbij is	Waar	Niet waar
8.	In algemene ruimtes bestaat voor alle situaties een systeem van bekrachtiging (dat wil zeggen een consistente manier van beloningen uitdelen)	Waar	Niet waar
9.	Er bestaat een systeem om kleine gedragsproblemen die zich in algemene ruimtes voordoen, te bestrijden en dit is met alle toezichthouders geoefend	Waar	Niet waar
10.	Er bestaat een systeem om grote gedragsproblemen die zich in algemene ruimtes voordoen, te bestrijden en dit is met alle toezichthouders geoefend	Waar	Niet waar
11.	Ruimtes waar leerlingen niet mogen komen, zijn duidelijk aangegeven en bekendgemaakt onder leerlingen en medewerkers	Waar	Niet waar
12.	Ruzie tussen leerlingen is een probleem	Waar	Niet waar
13.	Leerlingen zitten aan elkaar (vastpakken, aan elkaars jas trekken)	Waar	Niet waar
14.	Leerlingen doen alsof ze vechten	Waar	Niet waar
15.	Leerlingen spelen ruwe spelletjes (elkaar duwen, pootje haken, etc)	Waar	Niet waar
16.	Leerlingen gebruiken grove taal tegen en over elkaar	Waar	Niet waar
17.	Leerlingen negeren school- of normale gedragsregels in algemene ruimtes	Waar	Niet waar

18.	Leerlingen houden zich niet aan spelregels van spellen die ze op het schoolplein spelen	Waar	Niet waar
19.	Leerlingen schelden elkaar uit of beledigen elkaar	Waar	Niet waar
20.	Leerlingen proberen uit waar de grenzen van de toezichthouders liggen	Waar	Niet waar
21.	Leerlingen overtreden verboden (doen dingen die vooraf afgesproken zijn dat ze niet mogen)	Waar	Niet waar
22.	Leerlingen vechten met elkaar	Waar	Niet waar
23.	Leerlingen pesten en intimideren andere leerlingen	Waar	Niet waar
24.	Leerlingen bedreigen toezichthouders fysiek of in woorden	Waar	Niet waar
Hieronder kunt u schrijven wat u graag kwijt wil met betrekking tot dit onderwerp			

Bijlage 4

Afspraken met alle leerkrachten van groep 5-6

- Degene die moet surveilleren, zorgt ervoor dat alle klassen naar binnen worden gestuurd (eerst de klas van L., dan J., A. en M./O.) Zie schema:

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	J.	M.	A.	L.	O.
Middag	L.	O.	-	J.	M./A.

- Andere leerkrachten zorgen dat ze op tijd bij hun eigen klas zijn en zorgen dat ze een rolmodel zijn en stimuleren goed gedrag
- Alle kinderen krijgen een eigen naamkaartje op de kapstok, om op die manier meer rust te creëren
- Wanneer de bel gaat, gaan kinderen rustig op hun verzamelplek staan. Dit hoeft niet perse in een rij te zijn
- Op de gang spreken kinderen met een 'liniaal-stem'.
- Alle leerkrachten vertellen op vrijdag 22 maart aan alle leerlingen wat de afspraken zijn die we gemaakt hebben en benadrukken het beloningssysteem.
- In de gang komt een koker te hangen. Wanneer kinderen naar buiten gaan en weer naar binnen komen kunnen ze een pingpongballetje verdienen. Elk balletje staat voor één minuut extra buitenspelen op vrijdagmiddag. De koker is doorzichtig, zodat elke leerling ziet hoeveel minuten er verdiend worden.
- Elke leerkracht heeft voor zichzelf een persoonlijk leerdoel opgeschreven en gaat daar samen met Manon intensief mee aan de slag. Op die manier werkt iedereen op de manier die het beste bij hem/haar en zijn/haar klas past.

Bijlage 5

SVIB-traject A.

Trajectverslag – SVIB

Periode: Week 12 - 17
 Student: Manon de Beer
 Functie: Leerkracht
 Traject: SVIB Begeleiding
 Naam leraar: A. R.
 Naam ll./ groep: Groep 5b
 Onderwijstype: Primair Onderwijs

Doel van de begeleiding

Afspraken met alle leerkrachten van groep 5-6:

- Degene die moet surveilleren, zorgt ervoor dat alle klassen naar binnen worden gestuurd (eerst de klas van L., dan J., A. en M./O.) Zie schema:

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	J.	M.	A.	L.	O.
Middag	L.	O.	-	J.	M./A.

- Andere leerkrachten zorgen dat ze op tijd bij hun eigen klas zijn en zorgen dat ze een rolmodel zijn en stimuleren goed gedrag
- Alle kinderen krijgen een eigen naamkaartje op de kapstok, om op die manier meer rust te creëren
- Wanneer de bel gaat, gaan kinderen rustig op hun verzamelplek staan. Dit hoeft niet perse in een rij te zijn
- Op de gang spreken kinderen met een ‘liniaal-stem’.
- Alle leerkrachten vertellen op vrijdag 22 maart aan alle leerlingen wat de afspraken zijn die we gemaakt hebben en benadrukken het beloningssysteem.
- In de gang komt een koker te hangen. Wanneer kinderen naar buiten gaan en weer naar binnen komen kunnen ze een pingpongballetje verdienen. Elk balletje staat voor één minuut extra buitenspelen op vrijdagmiddag. De koker is doorzichtig, zodat elke leerling ziet hoeveel minuten er verdiend worden.
- Elke leerkracht heeft voor zichzelf een persoonlijk leerdoel opgeschreven en gaat daar samen met Manon intensief mee aan de slag. Op die manier werkt iedereen op de manier die het beste bij hem/haar en zijn/haar klas past.

Leervraag/leerdoel & gewenste opbrengst:

A. wil graag de rust vanuit de gang meer de klas inbrengen. Ze vindt het zeer van belang om de kinderen in de klas te sturen door in begeleidende gesprekken met leerlingen. Deze gesprekken voert ze in de klas.

Persoonlijke leerdoelen A.:

- Verhalen van kinderen worden in de klas behandeld en niet meer op de gang
- Wanneer kinderen gaat eten, nemen ze hun jas en tas mee de klas in, op die manier hoeven ze bij het naar buiten gaan alleen nog hun jas op te hangen.

Intakegesprek

http://youtu.be/wipQb_TBui8

Korte beschrijving

Ik doe mijn onderzoek over het verbeteren van het pedagogisch klimaat door middel van video interactie begeleiding. Ik heb mijn collega's van de groepen 5-6 gevraagd deel te nemen aan dit onderzoek. Ik zal filmen bij het naar binnen en buiten gaan van leerlingen en het begeleiden van leerlingen op het schoolplein. Voorafgaand aan het traject laat ik mijn collega's hun leervraag met betrekking tot dit onderwerp benoemen, zodat daar oplossingsgericht op gecoacht kan worden.

Reflectie begeleidercommunicatie

Ik wil leren om op microniveau beelden te analyseren en hier in gesprek over de te gaan met de leerkracht. Daarnaast wil ik graag leren om te gaan met de camera. En daarna oplossingsgerichte gesprekken te voeren waarbij de leerkracht gesterkt wordt in haar/zijn krachten en kansen. Mijn kernkwaliteit is het goed en eerlijk luisteren naar een ander, waardoor de ander zich begrepen voelt. Daarnaast het positief zijn in het verwoorden van krachten en kansen. Mijn kernpatroon is dat ik te veel, te snel wil. Het doel van de ander is te groot, waardoor het filmen moeilijker wordt en het nagesprek vervolgens ook.

De techniek tijdens dit traject

Techniek & Cameragebruik

De opnames zijn gerelateerd van de leervraag van de leerkracht. Op die manier is het makkelijker om vervolgens het nagesprek te voeren. Dan pas kan er iets gedaan worden met de leervraag van de ander. Het is moeilijk om met een doel te filmen, denken aan half totaal – close-up. Het is moeilijkste is het wanneer er een close-up gemaakt wordt en er dan wat gebeurt waarbij het belangrijk is wat er in de context gebeurt. De feedbackgesprekken filmen is makkelijker, omdat je dan de camera op een statief plaatst en op die manier het gesprek goed kunt filmen. Kijkend naar gezichtsuitdrukkingen en luisterend naar het verloop van het gesprek. Het gebruik van beelden in een nagesprek zijn zeer belangrijk geweest. Het was wel belangrijk vooraf te kiezen voor fragmenten, daarop een analyse te maken en deze te bespreken. In een ander traject zou ik ervoor kiezen om degene met een leervraag fragmenten te laten kiezen, kansen en krachten te laten benoemen, omdat er op die manier meer winst gehaald kan worden uit opnames in relatie tot de leervraag.

Eerste opname

Opname week 1:

<http://youtu.be/q02DxIMSTxI>

Opname week 2:

<http://youtu.be/umA57M7c5FM>

Korte situatiebeschrijving:

Korte situatiebeschrijving:

Met alle groepen 5 en 6 in de vleugel van de nevenlocatie zijn afspraken gemaakt ten aanzien van het naar buiten gaan en binnenkomen van leerlingen. Het belangrijkste aspect is toezicht houden in openbare ruimtes door alle betrokkenen, een rolmodel zijn voor leerlingen en gewenst gedrag belonen. Daarnaast hebben alle leerkrachten individueel een eigen leerdoel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel van de gecoachte)

- Verhalen van kinderen worden in de klas behandeld en niet meer op de gang
- Wanneer kinderen gaan eten, nemen ze hun jas en tas mee de klas in, op die manier hoeven ze bij het naar buiten gaan alleen nog hun jas op te hangen.

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 04.15 – 04.45 (week 1)
Sit. : Kinderen spreken elkaar aan op gedrag
Interactie + Leerlingen volgen elkaars initiatief, maken contact, instemmen benoemend, geven leiding aan elkaar Δ -
Instructie + leerlingen zijn tegen elkaar helder over de inhoud en werken opbrengstgericht Δ meer instructie geven op het leerproces, in krachten en kansen
Klassenmanagement + leerlingen sturen elkaar en zijn zelfverantwoordelijk Δ -

Fragment 2; 17.20 – 18.20 (week 1)
Sit. : Kinderen gaan naar buiten en A. heeft toezicht op haar klas.
Interactie + je maakt contact, zorgt voor ontvangstbevestiging, geeft leiding Δ activeer initiatieven van leerlingen, op die manier creëer je verantwoordelijkheid bij leerlingen
Instructie + je bent helder over de inhoud en spreekt opbrengstgericht, je geeft instructie op inhoud Δ spreek met kinderen over het leerproces
Klassenmanagement + je geeft duidelijk leiding, leerlingen volgen dat initiatief Δ -

Fragment 3; 18.14 – 19.00 (week 2)
Sit. : A. neemt een duidelijke rol in en spreekt niet met leerlingen
Interactie + zorgt voor ontvangstbevestiging, geeft leiding Δ activeer initiatieven van leerlingen, op die manier creëer je verantwoordelijkheid bij leerlingen, meer contact maken met leerlingen
Instructie + je bent helder over de inhoud en spreekt opbrengstgericht, je geeft instructie op inhoud Δ spreek met kinderen over het leerproces
Klassenmanagement + je geeft duidelijk leiding, leerlingen volgen dat initiatief Δ -

Kernkwaliteit:

- Duidelijk communiceren met leerlingen
- Positief richting leerlingen
- Afspraken, gemaakt met collega's, nakomen

Kernpatroon:

Je laat jezelf snel in verleiding komen om minder overzicht te nemen in openbare ruimtes, houd hier rekening mee.

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt, maak kinderen meer verantwoordelijk en zorg ervoor dat je leiding neemt en het proces met kinderen evalueert en daar vervolgens naar handelt.

Eerste begeleidingsgesprek

<http://youtu.be/AZyjb1e0tSU>

Plan van aanpak eerste begeleidingsgesprek:

Ik heb beelden op leerdoelen van leerkrachten bekeken en geanalyseerd en beschreven in interactietermen. Deze beelden heb ik gekozen om op een positieve manier naar de leerdoelen van de gecoachte te kijken.

Eerst wil ik graag de doelen terughalen en de beginsituatie vaststellen door te vragen hoe het gaat. Dan wil ik de geanalyseerde beelden laten zien. Daarna krijgt de leerkracht de kans om een reactie te geven, en stel ik oplossingsgerichte vragen en geen complimenten. De leerkracht is eigenaar van de beelden, daarom is zijn rol enorm belangrijk. De leerkracht bereidt zich voor door na te denken over hoe het de afgelopen weken is gegaan en neemt een reflectief kritische houding aan.

Eigen leerdoelen van de SVIBer:

- Oplossingsgerichte vragen stellen/oplossingsgericht denken
- Het bij de leerkracht laten
- Positief zijn en complimenten geven

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	5.30 – 6.15
Fragment 2	14.30 – 16.30
Fragment 3	22.15 – 26.40
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ Knikt instemmend, volgt contact, benoemd instemmend en vat goed samen, relatie is zichtbaar goed, het benoemen van het handelen van de ander in positieve woorden Δ Mag meer toewenden en aankijken en oogcontact maken
activerend / compenserend	+ Door stiltes te laten vallen gaat de ander nadenken Δ De SVIBer geeft nog teveel keuzes, waaruit de ander dan kiest, de coach bepaald graag de richting
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ Er wordt constant teruggepakt naar het leerdoel met een positieve inslag. Op het einde van het gesprek worden behaalde resultaten besproken en vooruit gekeken naar oplossingen en opbrengsten. Δ Er wordt door de SVIBer gaat veel op het doel van het onderzoek af, is dat wat de gecoachte wil?

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Rust nemen, samenvatten en terugpakken naar het doel.
- Positief naar de ander.

Kernpatroon SVIBer:

- Doordat er een laptop staat, wordt er door de SVIBer veel gekeken naar het scherm in plaats van naar de persoon die gecoacht moet worden.
- Vult nog teveel in en geeft keuzes. Probeer de persoon zelf na te laten denken.
- De SVIBer gaat graag een bepaalde richting op, dit is niet oplossingsgericht

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De SVIBer is zeer positief en oplossingsgericht. Zij moet proberen geen keuzes te geven, maar uit te gaan van de krachten en oplossingen van de ander. Loslaten en vertrouwen hebben, zal zorgen voor een grotere opbrengt.

Tweede klassenopname

Opname week 3

<http://youtu.be/SALzgoiSGMQ>

Opname week 4

<http://youtu.be/cg2X3yjMmEE>

Korte situatiebeschrijving:

De klas van A. is onrustig en hebben het heel gezellig met elkaar. A. zegt ook dat leerlingen elkaar altijd heel veel te vertellen hebben. Het naar buiten gaan gaat veel beter dan een paar weken geleden. Soms moeten ze teruggeroepen worden en worden ze niet beloond. A. stoort zich nu vooral aan de looprij buiten. Kinderen zijn onrustig en ze vinden het moeilijk om te wachten. Hier wil ze aandacht aan besteden en samen met kinderen afspraken maken.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel en concrete werkpunten van de gecoachte)

- Alle kinderen staan rustig in de rij
- Het naar buiten en naar binnen gaan positief stimuleren
- Als kinderen gaan eten, nemen ze hun jas en tas mee de klas in, op die manier hoeven ze bij het naar buiten gaan alleen nog hun jas op te hangen.

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 1.55 – 2.15 (week 3)
Sit. : Kinderen staan in de rij en gaan naar binnen
Interactie + 95% reageert op initiatief van de leerkracht, er is sprake van ontvangstbevestiging, leerlingen maken contact met de leerkracht Δ 5% reageert niet op initiatief van de leerkracht, leerlingen maken contact met elkaar in de rij
Instructie + in de klas is er instructie gegeven op inhoud, inhoud is helder voor leerling Δ uitvoeren van de inhoud is voor een aantal kinderen lastig
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 2; 2.20 – 2.48 (week 4) Sit. : kinderen staan in de rij en gaan naar binnen
Interactie + maakt contact, benoemt instemmend, geeft leiding, kinderen volgen initiatief en dit is activerend. Δ kinderen mogen meer verantwoordelijk worden
Instructie + vooraf zijn duidelijke doelen gesteld, de inhoud is helder voor leerlingen en is opbrengstgericht Δ spreek achteraf duidelijk over inhoud en over proces
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 3; 8.45 – 9.33 (week 4) Sit. : Kinderen gaan naar binnen
Interactie + 95% reageert op initiatief van de leerkracht, er is sprake van ontvangstbevestiging, leerlingen maken contact met de leerkracht Δ 5% reageert niet op initiatief van de leerkracht, leerlingen maken contact met elkaar in de rij
Instructie + in de klas is er instructie gegeven op inhoud, initiatief wordt gevolgd buiten Δ aandacht geven aan videofragmenten bekijken met leerlingen om instructie nog helderder te maken
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Kernkwaliteit:

- Duidelijk communiceren met leerlingen
- Afspraken maken met leerlingen
- 80% volgt jouw initiatieven

Kernpatroon:

Je laat jezelf snel in verleiding komen om minder overzicht te nemen en met leerlingen te evalueren, terwijl hier kansen liggen.

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt, maak kinderen meer verantwoordelijk en zorg ervoor dat je leiding neemt en het proces met kinderen evalueert en daar vervolgens naar handelt.

Tweede begeleidingsgesprek

<http://youtu.be/4Kn2YhQYCR8>

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	2.00 – 2.45
Fragment 2	12.50 – 13.00
Fragment 3	13.15 – 14.00
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ toewenden, aankijken, initiatief volgen van de inhoud van de gecoachte, neemt rust, straalt relatie uit, instemmend benoemen Δ fases van contactritueel kan gestructureerder
activerend / compenserend	+ vat goed samen Δ veel invullen voor de leerkracht, stel veel gesloten vragen of geeft keuzes
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ zeer oplossingsgericht, wil graag weten wat een ander wil en denkt over het onderzoek en hoe door te trekken door de school, spreekt over opbrengsten van de toekomst Δ gaat minder door naar oplossingen die zij zelf kan doorvoeren. Het is handelingsgericht door aandacht te geven aan verschillen in de klas.

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Straalt rust uit
- Geeft vertrouwen aan de leerkracht
- Zorgt voor een positieve sfeer in de begeleiding

Kernpatroon SVIBer:

- Veel gesloten vragen of geeft keuzes, mag meer doorvragen
- Meer doorvragen naar de oplossingen, hoe te doen en de eerste stap benoemen. Ook al is dit niet gericht op die ene leerkracht, maar op het team.

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De SVIBer is veel meer gericht op de persoon, dan op de laptop die er staat. Daardoor ontstaat er een open gesprek, waarin meer ruimte is voor eigen inbreng. De SVIBer stelt nog steeds veel keuzes aan de leerkracht, om op die manier het makkelijker te maken. De SVIBer krijgt van de leerkracht voldoende input, maar door het stellen van dit soort vragen, zou dat juist niet het geval kunnen zijn. Concrete leerdoelen zijn doorvragen en open vragen stellen.

Afronding SVIB-traject

Wat heeft dit traject de leerkracht opgeleverd?

- De leerkracht heeft meer inzicht gekregen in het gedrag van haar leerlingen. In positieve zin en in negatieve zin. Daarnaast geeft de leerkracht aan dat het kijken naar videobeelden niet prettig is, maar de moeite waard. Deze beelden wil ze zelf graag gaan gebruiken om met haar leerlingen te bekijken en doelen te stellen. Ze geeft zelf aan dat een beeld meer zegt dan 1000 woorden. A. zou vaker gecoacht willen worden met behulp van videobeelden.
- Daarnaast geeft A. aan dat het gedrag van haar leerlingen verbetert is. A. ziet op videobeelden dat haar rol hierin zeer belangrijk is geweest.

Waar gaat de leerkracht de komende tijd mee aan de slag?

- De leerkracht gaat videobeelden gebruiken om met leerlingen eigen doelen te stellen

Hoe heeft de leerkracht de begeleiding ervaren?

- A. geeft aan dat ze het fijn vindt dat de SVIBer zo betrokken was en aandacht gaf aan het probleem door te denken in oplossingen. Het kijken naar videobeelden van zichzelf vindt ze moeilijk. Door begeleiding en positieve feedback van de SVIBer voelde A. zich veilig. Als kans ziet ze voor de SVIBer een kans om hier iets mee te doen op schoolniveau.

Bijlage 6

SVIB-traject O.

Trajectverslag – SVIB

Periode: Week 12 - 17
 Student: Manon de Beer
 Functie : Leerkracht
 Traject: SVIB Begeleiding
 Naam leraar: O. V.
 Naam ll./ groep: Groep 5a
 Onderwijstype: Primair Onderwijs

Doel van de begeleiding

Afspraken met alle leerkrachten van groep 5-6:

- Degene die moet surveilleren, zorgt ervoor dat alle klassen naar binnen worden gestuurd (eerst de klas van L., dan J., A. en M./O.) Zie schema:

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	J.	M.	A.	L.	O.
Middag	L.	O.	-	J.	M./A.

- Andere leerkrachten zorgen dat ze op tijd bij hun eigen klas zijn en zorgen dat ze een rolmodel zijn en stimuleren goed gedrag
- Alle kinderen krijgen een eigen naamkaartje op de kapstok, om op die manier meer rust te creëren
- Wanneer de bel gaat, gaan kinderen rustig op hun verzamelplek staan. Dit hoeft niet perse in een rij te zijn
- Op de gang spreken kinderen met een 'liniaal-stem'.
- Alle leerkrachten vertellen op vrijdag 22 maart aan alle leerlingen wat de afspraken zijn die we gemaakt hebben en benadrukken het beloningssysteem.
- In de gang komt een koker te hangen. Wanneer kinderen naar buiten gaan en weer naar binnen komen kunnen ze een pingpongballetje verdienen. Elk balletje staat voor één minuut extra buitenspelen op vrijdagmiddag. De koker is doorzichtig, zodat elke leerling ziet hoeveel minuten er verdiend worden.
- Elke leerkracht heeft voor zichzelf een persoonlijk leerdoel opgeschreven en gaat daar samen met Manon intensief mee aan de slag. Op die manier werkt iedereen op de manier die het beste bij hem/haar en zijn/haar klas past.

Leervraag/leerdoel & gewenste opbrengst:

O. wil zelf graag rust uitstralen. Op die manier wil hij een rolmodel zijn voor zijn leerlingen en voor leerlingen uit andere groepen. Daarnaast wil hij leerlingen zoveel mogelijk op een non-verbale manier stimuleren om goed gedrag te laten zien.

Persoonlijke leerdoelen O.:

- Rolmodel zijn (niet praten op de gang, op tijd zijn, rustig lopen, etc.)
- Verbale en non-verbale communicatie met leerlingen op de gang om op een positieve manier kinderen te stimuleren.

Intakegesprek

http://youtu.be/w1Xx5pBSX_4

Korte beschrijving

Ik doe mijn onderzoek over het verbeteren van het pedagogisch klimaat door middel van video interactie begeleiding. Ik heb mijn collega's van de groepen 5-6 gevraagd deel te nemen aan dit onderzoek. Ik zal filmen bij het naar binnen en buiten gaan van leerlingen en het begeleiden van leerlingen op het schoolplein. Voorafgaand aan het traject laat ik mijn collega's hun leervraag met betrekking tot dit onderwerp benoemen, zodat daar oplossingsgericht op gecoacht kan worden.

Reflectie begeleidercommunicatie

Ik wil leren om op microniveau beelden te analyseren en hier in gesprek over de te gaan met de leerkracht. Daarnaast wil ik graag leren om te gaan met de camera. En daarna oplossingsgerichte gesprekken te voeren waarbij de leerkracht gesterkt wordt in haar krachten en kansen.

Mijn kernkwaliteit is het goed en eerlijk luisteren naar een ander, waardoor de ander zich begrepen voelt. Daarnaast het positief zijn in het verwoorden van krachten en kansen.

Mijn kernpatroon is dat ik te veel, te snel wil. Het doel van de ander is te groot, waardoor het filmen moeilijker wordt en het nagesprek vervolgens ook.

De techniek tijdens dit traject

Techniek & Cameragebruik

De opnames waren gerelateerd van de leervraag van de leerkracht. Op die manier is het makkelijker om vervolgens het nagesprek te voeren. Dan pas kan er iets gedaan worden met de leervraag van de ander. Het is moeilijk om met een doel te filmen, denken aan half totaal – close-up. Het is moeilijkste is het wanneer er een close-up gemaakt wordt en er dan wat gebeurt waarbij het belangrijk is wat er in de context gebeurt. De feedbackgesprekken filmen is makkelijker, omdat je dan de camera op een statief plaatst en op die manier het gesprek goed kunt filmen. Kijkend naar gezichtsuitdrukkingen en luisterend naar het verloop van het gesprek. Het gebruik van beelden in een nagesprek zijn zeer belangrijk geweest. Het was wel belangrijk vooraf te kiezen voor fragmenten, daarop een analyse te maken en deze te bespreken. In een ander traject zou ik ervoor kiezen om degene met een leervraag fragmenten te laten kiezen, kansen en krachten te laten benoemen, omdat er op die manier meer winst gehaald kan worden uit opnames in relatie tot de leervraag.

Eerste opname

Opname week 1:

<http://youtu.be/q02DxIMSTxl>

Opname week 2:

<http://youtu.be/umA57M7c5FM>

Korte situatiebeschrijving:

Met alle groepen 5 en 6 in de vleugel van de nevenlocatie zijn afspraken gemaakt ten aanzien van het naar buiten gaan en binnenkomen van leerlingen. Het belangrijkste aspect is toezicht houden in openbare ruimtes door alle betrokkenen, een rolmodel zijn voor leerlingen en gewenst gedrag belonen. Daarnaast hebben alle leerkrachten individueel een eigen leerdoel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel van de gecoachte)

- Rolmodel zijn (niet praten op de gang, op tijd zijn, rustig lopen, etc.)
- Verbale en non-verbale communicatie met leerlingen op de gang om op een positieve manier kinderen te stimuleren.

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 06.20 – 06.50 (week 1) Sit. : Kinderen komen binnen van de pauze
Interactie + volgt kinderen door te kijken, geeft leiding door houding, stemt benoemend in, zorgt voor ontvangstbevestiging Δ non-verbale communicatie actief richting leerlingen
Instructie + vooraf een helder doel gesteld, differentieert door leerlingen op een andere manier aan te spreken/kijken, Δ leerlingen instructie geven op leerproces
Klassenmanagement + geeft leiding door houding Δ meer verantwoordelijkheid leggen bij leerlingen, meer zelfsturing

Fragment 2; 07.40 – 08.30 (week 1) Sit. : Kinderen gaan naar buiten
Interactie + maakt contact, volgt initiatieven van leerlingen, geeft leiding door toezicht houden Δ activeren van initiatieven van leerlingen door te volgen en instemmend te benoemen door non-verbale communicatie
Instructie + vooraf is er een helder doel afgesproken met leerlingen en voor jezelf, helder over inhoud Δ leerlingen instructie geven op leerproces
Klassenmanagement + er wordt leiding gegeven Δ meer verantwoordelijkheid leggen bij leerlingen, meer zelfsturing

Fragment 3; 08.50 – 09.30 (week 2) Sit. : Kinderen gaan naar buiten
Interactie + leerlingen zoeken contact, er is sprake van ontvangstbevestiging, volgt initiatieven, geeft leiding Δ activeren van initiatieven van leerlingen door te volgen en instemmend te benoemen door non-verbale communicatie
Instructie + Je differentieert door op een verschillende manier met kinderen om te gaan Δ instructie op leerproces
Klassenmanagement + je neemt leiding om leerlingen aan te spreken op de gang Δ meer leiding nemen in de klas

Kernkwaliteit:

- Je straalt rust uit
- Volgt leerlingen en bent een rolmodel door eigen houding

- Benoemd instemmend
- Relatie tussen jou en leerlingen is zichtbaar

Kernpatroon:

- Je komt snel in de verleiding door met leerlingen te praten in openbare ruimtes

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt. Pro-actieve houding met non-verbale communicatie en reflectie met leerlingen op leerproces en inhoud.

Eerste begeleidingsgesprek

<http://youtu.be/RJLX2N4oR4E>

Plan van aanpak eerste begeleidingsgesprek:

Ik heb beelden op leerdoelen van leerkrachten bekeken en geanalyseerd en beschreven in interactietermen. Deze beelden heb ik gekozen om op een positieve manier naar de leerdoelen van de gecoachte te kijken.

Eerst wil ik graag de doelen terughalen en de beginsituatie vaststellen door te vragen hoe het gaat. Dan wil ik de geanalyseerde beelden laten zien. Daarna krijgt de leerkracht de kans om een reactie te geven, en stel ik oplossingsgerichte vragen en geen complimenten. De leerkracht is eigenaar van de beelden, daarom is zijn rol enorm belangrijk. De leerkracht bereidt zich voor door na te denken over hoe het de afgelopen weken is gegaan en neemt een reflectief kritische houding aan.

Eigen leerdoelen van de SVIBer:

- Oplossingsgerichte vragen stellen/oplossingsgericht denken
- Het bij de leerkracht laten en hem de oplossing laten bedenken
- Positief zijn, complimenten geven, samenvatten

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen. Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	1.00– 3.45
Fragment 2	7.00 – 10.20
Fragment 3	16.50 – 23.00
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ vat samen, wend toe, knikt instemmend, herhaalt woorden van de leerkracht die begeleid wordt, stelt open vragen, de begeleider volgt de leerkracht. Leerkracht blijft nadenken en herhaalt de vraag door opnieuw antwoord te geven Δ
activerend / compenserend	+ zeer activerend, legt het neer bij de leerkracht, laat hem nadenken, stelt open vragen, geeft veel ruimte aan de leerkracht waardoor er nagedacht wordt Δ geeft keuzes, waardoor er richting gegeven wordt aan de vraag en dus het antwoord.
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ oplossingsgericht richting doel van de leerkracht en kijkend naar opbrengsten. Δ er wordt niet ingegaan op verschillen tussen leerlingen. Oplossingsgericht gezien mag de leerkracht dieper ingaan op inhoud richting de oplossing

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Geeft geen oordeel
- Stelt duidelijk open vragen en neemt de rust daarvoor

Kernpatroon SVIBer:

- De SVIBer is duidelijk in vragen stellen. Er is duidelijk te zien dat de begeleider hier de leiding neemt, terwijl in een ander gesprek de begeleider de gesprekspartner is.

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De leerkracht mag dieper ingaan op de oplossing, bedacht door de leerkracht. Hierdoor zal het product nog meer van de leerkracht worden. De relatie tussen begeleider en leerkracht is positief, waardoor er een zeer fijne sfeer heerst waarin gezegd kan worden wat eenieder wil.

Tweede klassenopname

Opname week 3

<http://youtu.be/SALzgoiSGMQ>

Opname week 4

<http://youtu.be/cg2X3yjMmEE>

Korte situatiebeschrijving:

O. is zelf zeer actief als begeleider en toezichthouder in de gang. Dit heeft effect op zijn leerlingen. Ze gaan zeer rustig naar buiten en spreken elkaar aan op de gang. O. heeft er last van dat kinderen vaak blijven hangen in de klas. Hij wil aandacht besteden om kinderen dmv een time-timer tegelijk naar buiten te laten gaan.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel en concrete werkpunten van de gecoachte)

- Alle kinderen gaan tegelijk naar buiten.

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 9.15 – 10.06 (week 3)
Sit. : alle kinderen gaan tegelijk naar buiten
Interactie + maakt contact, benoemt instemmend, geeft leiding, kinderen volgen initiatief en dit is activerend. Δ kinderen mogen meer verantwoordelijk worden
Instructie + vooraf zijn duidelijke doelen gesteld, de inhoud is helder voor leerlingen en is opbrengstgericht Δ spreek achteraf duidelijk over inhoud en over proces
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 2; 0.00 – 0.54 (week 4)
Sit. : alle kinderen gaan tegelijk naar buiten mbv time-timer
Interactie + leerlingen zoeken contact, er is sprake van ontvangstbevestiging, volgt initiatieven, geeft leiding Δ activeren van initiatieven van leerlingen door te volgen en instemmend te benoemen door non-verbale communicatie
Instructie + Je differentieert door op een verschillende manier met kinderen om te gaan Δ instructie op leerproces
Klassenmanagement + je neemt leiding om leerlingen aan te spreken op de gang Δ -

Fragment 3; 3.18 – 5.28 (week 4)
Sit. : kinderen gaan dmv de time timer naar buiten
Interactie + je maakt contact, zorgt voor ontvangstbevestiging, geeft leiding Δ activeer initiatieven van leerlingen, op die manier creëer je verantwoordelijkheid bij leerlingen
Instructie + je bent helder over de inhoud en spreekt opbrengstgericht, je geeft instructie op inhoud Δ spreek met kinderen over het leerproces
Klassenmanagement + je geeft duidelijk leiding, leerlingen volgen dat initiatief Δ -

Kernkwaliteit:

- Je straalt rust uit
- Volgt leerlingen en bent een rolmodel door eigen houding
- Benoemd instemmend
- Relatie tussen jou en leerlingen is zichtbaar

Kernpatroon:

- Je komt snel in de verleiding door met leerlingen te praten in openbare ruimtes

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- Doorgaan zoals je nu handelt. Pro-actieve houding met non-verbale communicatie en reflectie met leerlingen op leerproces en inhoud.

Tweede begeleidingsgesprek

<http://youtu.be/uKhm0XkKrLM>

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen. Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	1.00 – 2.15
Fragment 2	4.03 – 5.30
Fragment 3	20.12 – 22.30
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ wend toe, knikt instemmend, vat samen, is positief, herhaalt wat een ander zegt, maakt oogcontact. Δ meer taal gebruiken van de ander, waardoor het nog persoonlijker wordt
activerend / compenserend	+ stelt kritische vragen, activeert de leerkracht Δ -
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ stelt oplossingsgerichte vragen naar de toekomst en zet de leerkracht zonder dat hij het in de gaten heeft aan tot actie. Daarin worden opbrengsten besproken en meningen van de leerkracht. Δ stelt een vraag in negatieve zin, waardoor dit niet opbrengstgericht is (waarom is het een 9 en geen tien?)

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Stelt kritische open vragen
- Oordeelt niet
- Heeft rust en zorgt voor aandacht voor de leerkracht

Kernpatroon SVIBer:

- De leerkracht mag zorgen voor het stellen van diepgaandere vragen, om het onderzoek nog meer diepgang te geven en denkend aan het reflectiemodel.

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De leerkracht mag dieper ingaan op de oplossing, bedacht door de leerkracht. Hierdoor zal het product nog meer van de leerkracht worden. De relatie tussen begeleider en leerkracht is positief, waardoor er een zeer fijne sfeer heerst waarin gezegd kan worden wat eenieder wil.

Afronding SVIB-traject

Wat heeft dit traject de leerkracht opgeleverd?

- De leerkracht vindt het zelf moeilijk om positieve punten over eigen handelen te noemen. Hij bekijkt zijn handelen kritisch en vergelijkt met anderen. Door videobeelden te zien van eigen handelen, op het eigen leerdoel ziet de leerkracht dat zijn energie overgegeven wordt naar de leerlingen en dat zijn leerdoel zonder veel inspanningen behaalt wordt. Deze ontdekking levert voor O. veel vertrouwen op, waardoor het makkelijk een volgende stap zet.

Waar gaat de leerkracht de komende tijd mee aan de slag?

- De leerkracht gaat komende tijd aan de slag met de volgende stap en dat is het vormen van een nette en rustige rij, wanneer leerlingen naar binnen moeten.

Hoe heeft de leerkracht de begeleiding ervaren?

O. geeft aan dat er een veilige setting gecreëerd is, waardoor hij zich vrij voelde om eerlijk en kritisch antwoord te geven op vragen die de begeleider stelde. De relatie is belangrijk voor hem. Daarnaast vond O. de begeleider zeer positief, wat een positieve invloed heeft in het gesprek.

Bijlage 7

SVIB-traject J.

Trajectverslag – SVIB

Periode: Week 12 - 17

Student: Manon de Beer

Functie : Leerkracht

Traject : SVIB Begeleiding

Naam leraar: J. B.

Naam ll./ groep : Groep 6b

Onderwijstype : Primair Onderwijs

Doel van de begeleiding

Afspraken met alle leerkrachten van groep 5-6:

- Degene die moet surveilleren, zorgt ervoor dat alle klassen naar binnen worden gestuurd (eerst de klas van L., dan J., A. en M./O.) Zie schema:

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	J.	M.	A.	L.	O.
Middag	L.	O.	-	J.	M./A.

- Alle kinderen krijgen een eigen naamkaartje op de kapstok, om op die manier meer rust te creëren
- Wanneer de bel gaat, gaan kinderen rustig op hun verzamelplek staan. Dit hoeft niet perse in een rij te zijn
- Op de gang spreken kinderen met een ‘liniaal-stem’.
- Alle leerkrachten vertellen op vrijdag 22 maart aan alle leerlingen wat de afspraken zijn die we gemaakt hebben en benadrukken het beloningssysteem.
- In de gang komt een koker te hangen. Wanneer kinderen naar buiten gaan en weer naar binnen komen kunnen ze een pingpongballetje verdienen. Elk balletje staat voor één minuut extra buitenspelen op vrijdagmiddag. De koker is doorzichtig, zodat elke leerling ziet hoeveel minuten er verdiend worden.
- Elke leerkracht heeft voor zichzelf een persoonlijk leerdoel opgeschreven en gaat daar samen met Manon intensief mee aan de slag. Op die manier werkt iedereen op de manier die het beste bij hem/haar en zijn/haar klas past.

Leervraag/ leerdoel & gewenste opbrengst:

J. wil graag meer rust in de gangen en wil dat leerlingen zelf rust ervaren als prettig. Hij wil door middel van het nakomen van alle afspraken, dat er meer rust en veiligheid is en wordt ervaren door leerkrachten, directie en leerlingen.

Persoonlijke leerdoelen J.:

- Op tijd aanwezig zijn na de pauze
- Pro-actieve en zoveel mogelijk positieve houding richting leerlingen

Intakegesprek

<http://youtu.be/TQ9-lxaAUJA>

Korte beschrijving: Coaching van Manon

Ik doe mijn onderzoek over het verbeteren van het pedagogisch klimaat door middel van video interactie begeleiding. Ik heb mijn collega's van de groepen 5-6 gevraagd deel te nemen aan dit onderzoek. Ik zal filmen bij het naar binnen en buiten gaan van leerlingen en het begeleiden van leerlingen op het schoolplein. Voorafgaand aan het traject laat ik mijn collega's hun leervraag met betrekking tot dit onderwerp benoemen, zodat daar oplossingsgericht op gecoacht kan worden.

Reflectie begeleidercommunicatie

Ik wil leren om op microniveau beelden te analyseren en hier in gesprek over de te gaan met de leerkracht. Daarnaast wil ik graag leren om te gaan met de camera. En daarna oplossingsgerichte gesprekken te voeren waarbij de leerkracht gesterkt wordt in haar krachten en kansen.

Mijn kernkwaliteit is het goed en eerlijk luisteren naar een ander, waardoor de ander zich begrepen voelt. Daarnaast het positief zijn in het verwoorden van krachten en kansen.

Mijn kernpatroon is dat ik te veel, te snel wil. Het doel van de ander is te groot, waardoor het filmen moeilijker wordt en het nagesprek vervolgens ook.

De techniek tijdens dit traject

Techniek & Cameragebruik

De opnames zijn gerelateerd van de leervraag van de leerkracht. Op die manier is het makkelijker om vervolgens het nagesprek te voeren. Dan pas kan er iets gedaan worden met de leervraag van de ander. Het is moeilijk om met een doel te filmen, denken aan half totaal – close-up. Het is moeilijkste is het wanneer er een close-up gemaakt wordt en er dan wat gebeurt waarbij het belangrijk is wat er in de context gebeurt. De feedbackgesprekken filmen is makkelijker, omdat je dan de camera op een statief plaatst en op die manier het gesprek goed kunt filmen. Kijkend naar gezichtsuitdrukkingen en luisterend naar het verloop van het gesprek. Het gebruik van beelden in een nagesprek zijn zeer belangrijk geweest. Het was wel belangrijk vooraf te kiezen voor fragmenten, daarop een analyse te maken en deze te bespreken. In een ander traject zou ik ervoor kiezen om degene met een leervraag fragmenten te laten kiezen, kansen en krachten te laten benoemen, omdat er op die manier meer winst gehaald kan worden uit opnames in relatie tot de leervraag.

Eerste opname

Opname week 1:

<http://youtu.be/q02DxIMSTxl>

Opname week 2:

<http://youtu.be/umA57M7c5FM>

Korte situatiebeschrijving:

Met alle groepen 5 en 6 in de vleugel van de nevenlocatie zijn afspraken gemaakt ten aanzien van het naar buiten gaan en binnenkomen van leerlingen. Het belangrijkste aspect is toezicht houden in openbare ruimtes door alle betrokkenen, een rolmodel zijn voor leerlingen en gewenst gedrag belonen. Daarnaast hebben alle leerkrachten individueel een eigen leerdoel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel van de gecoachte)

- Op tijd aanwezig zijn na de pauze
- Pro-actieve en zoveel mogelijk positieve houding richting leerlingen

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 02.00 – 02.30 (week 1) Sit. : Kinderen gaan naar buiten
Interactie + maakt contact, benoemt instemmend, geeft leiding, kinderen volgen initiatief en dit is activerend. Δ kinderen mogen meer verantwoordelijk worden
Instructie + vooraf zijn duidelijke doelen gesteld, de inhoud is helder voor leerlingen en is opbrengstgericht Δ spreek achteraf duidelijk over inhoud en over proces
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 2; 03.10 – 04.00 (week 1) Sit. : J. spreekt kinderen op de gang aan
Interactie + maakt contact, benoemt instemmend, geeft leiding, kinderen volgen initiatief en dit is activerend. Δ kinderen mogen meer verantwoordelijk worden
Instructie + vooraf zijn duidelijke doelen gesteld, de inhoud is helder voor leerlingen en is opbrengstgericht Δ spreek achteraf duidelijk over inhoud en over proces
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 3; 09.55 – 10.30 (week 2) Sit. : Kinderen gaan naar buiten
Interactie + leerlingen zoeken contact, er is sprake van ontvangstbevestiging, volgt initiatieven, geeft leiding Δ activeren van initiatieven van leerlingen door te volgen en instemmend te benoemen door non-verbale communicatie
Instructie + Je differentieert door op een verschillende manier met kinderen om te gaan Δ instructie op leerproces
Klassenmanagement + je neemt leiding om leerlingen aan te spreken op de gang Δ -

Kernkwaliteit:

- Duidelijk communiceren met leerlingen
- Positief richting leerlingen
- Afspraken, gemaakt met collega's, nakomen

Kernpatroon:

Je laat jezelf snel in verleiding komen om minder overzicht te nemen in openbare ruimtes, houd hier rekening mee.

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt, maak kinderen meer verantwoordelijk en zorg ervoor dat je leiding neemt en het proces met kinderen evalueert en daar vervolgens naar handelt.

Eerste begeleidingsgesprek

http://youtu.be/tUGb9VO_678

Plan van aanpak eerste begeleidingsgesprek:

Ik heb beelden op leerdoelen van leerkrachten bekeken en geanalyseerd en beschreven in interactietermen. Deze beelden heb ik gekozen om op een positieve manier naar de leerdoelen van de gecoachte te kijken.

Eerst wil ik graag de doelen terughalen en de beginsituatie vaststellen door te vragen hoe het gaat. Dan wil ik de geanalyseerde beelden laten zien. Daarna krijgt de leerkracht de kans om een reactie te geven, en stel ik oplossingsgerichte vragen en geen complimenten. De leerkracht is eigenaar van de beelden, daarom is zijn rol enorm belangrijk. De leerkracht bereidt zich voor door na te denken over hoe het de afgelopen weken is gegaan en neemt een reflectief kritische houding aan.

Eigen leerdoelen van de SVIBer:

- Oplossingsgerichte vragen stellen/oplossingsgericht denken
- Het bij de leerkracht laten
- Positief zijn en complimenten geven

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen. Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	5.00 – 5.43
Fragment 2	7.14 – 8.40
Fragment 3	19.48 – 23.30
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ wend toe, kijkt aan, knikt instemmend door te stimuleren en woordjes zoals ‘ja’ te zeggen, oogcontact maken, er is duidelijk sprake van contact Δ spreekt over wat anderen gezegd hebben.
activerend / compenserend	+ 50% activerend door vragen te stellen. Mag meer open vragen stellen en meer de leerkracht aan het woord laten Δ 50% compenserend, wil veel complimenteren, vertellen wat ik zie → meer laten benoemen wat de ander zegt.
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ Schaalvraag, werkt richting opbrengst Δ Oplossingsgericht vanuit de leerkracht laten komen en niet door keuzes te geven, dan is het niet oplossingsgericht, handelingsgericht komt niet aan bod.

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Zeer positief, een echt gesprek, denkt mee,
- Goede relatie
- Vat goed samen en maakt het doel concreet

Kernpatroon SVIBer:

- Stelt een vraag en vult in, zodat de leerkracht een keuze kan maken
- Meer open vragen stellen naar een oplossingsgericht doel

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De SVIBer is zeer positief en oplossingsgericht. Zij moet proberen geen keuzes te geven, maar uit te gaan van de krachten en oplossingen van de ander. Loslaten en vertrouwen hebben, zal zorgen voor een grotere opbrengt.

Tweede klassenopname

Opname week 3

<http://youtu.be/SALzgoiSGMQ>

Opname week 4

<http://youtu.be/cg2X3yjMmEE>

Korte situatiebeschrijving:

J. vindt dat dat zijn groep het zeer goed doet met het naar buiten gaan. Ze wachten op elkaar, ze spreken elkaar aan, ze lopen stil door de gang en sluiten de deur als ze weer in de klas zijn. Wanneer de bel gaat moeten zij in de rij staan en niet op de blokken. Om een stap verder te gaan in het proces wil J. meer aandacht besteden aan het naar binnen gaan, dmv meer tijd en energie te steken in het rustig staan op de 'ophaalplek'.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel en concrete werkpunten van de gecoachte)

- In gesprek gaan met leerlingen over gang van zaken, positief insteken.
- Pro-actieve en zoveel mogelijk positieve houding richting leerlingen
- Aandacht besteden aan het maken van een rij

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 1.29 – 10.06 (week 3)
Sit. : Kinderen staan op de afgesproken plek en gaan naar binnen
Interactie + leerlingen volgen jouw initiatieven, zonder daarop begeleidt te worden. Leerlingen activeren elkaar Δ leerlingen maken veel contact, dit kan meer naar buiten tijdens de pauzes
Instructie + leerlingen kennen de heldere doelen, ook over de inhoud Δ reflectie in de klas op inhoud en op het leerproces
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in de rij

Fragment 2; 1.15 – 2.19 (week 4)
Sit. : Kinderen staan op de afgesproken plek en gaan naar binnen
Interactie + leerlingen volgen initiatief van andere leerlingen, leerlingen maken contact met elkaar op een manier die afgesproken is Δ meer leiding geven in openbare ruimtes
Instructie + leerlingen hebben een helder doel voor ogen, de inhoud is helder en opbrengstgericht Δ meer instructie op leerproces en directie instructie op gevraagde doel
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 3; 5.40 – 6.22 (week 4)
Sit. : Kinderen staan op de afgesproken plek en gaan naar binnen
Interactie + 95% reageert op initiatief van de leerkracht, er is sprake van ontvangstbevestiging, leerlingen maken contact met de leerkracht Δ 5% reageert niet op initiatief van de leerkracht, leerlingen maken contact met elkaar in de rij
Instructie + in de klas is er instructie gegeven op inhoud, inhoud is helder voor leerling Δ uitvoeren van de inhoud is voor een aantal kinderen lastig
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Kernkwaliteit:

- Duidelijke communicatie met leerlingen
- Positief richting leerlingen
- Afspraken, gemaakt met collega's, nakomen

Kernpatroon:

Je laat jezelf snel in verleiding komen om minder overzicht te nemen in openbare ruimtes, houd hier rekening mee.

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt, maak kinderen meer verantwoordelijk en zorg ervoor dat je leiding neemt en het proces met kinderen evalueert en daar vervolgens naar handelt.

Tweede begeleidingsgesprek

<http://youtu.be/QkqBiSI11E>

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen. Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	1.12 – 3.30
Fragment 2	6.12 – 1.30
Fragment 3	19.14 – 20.30
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ kijkt aan, wend toe, is betrokken, knikt instemmend, geeft reactie op wat de leerkracht zegt, stelt open vragen, vat goed samen en gebruikt woorden van de ander Δ de fases van contactritueel kan beter ingezet worden.
activerend / compenserend	+ stelt open vragen en is activerend naar de leerkracht, vraagt door Δ stelt gesloten vragen waarin er keuzes gegeven worden door de leerkracht
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ Begeleider werkt naar de oplossing en laat de leerkracht nadenken over. Er wordt gesproken over verschillen tussen leerlingen en hoe hiernaar te handelen. Er wordt veel gesproken over de opbrengst. Δ Er wordt gesproken over de leerlingen, minder naar het handelen van de leerkracht.

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Is zeer betrokken bij wat de leerkracht zegt
- Houdt het gesprek open en op gang, ondanks het feit dat er veel gesloten vragen gesteld worden.
-

Kernpatroon SVIBer:

- Zwakt vragen af door het woordje ‘eigenlijk’ te gebruiken.
- Er worden nog teveel gesloten vragen gesteld

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De SVIBer is zeer betrokken bij wat er gezegd wordt door de leerkracht. De SVIBer stelt open vragen, maar wanneer het antwoord te lang duurt geeft ze keuzes, waardoor de leerkracht kiest en de open vraag, geen open vraag meer is. Het is belangrijk om hier in te verdiepen om nog meer informatie uit de gesprekken te halen. De begeleider mag kritischere vragen stellen, om de ander op scherp te zetten.

Afronding SVIB-traject

Wat heeft dit traject de leerkracht opgeleverd?

- De leerkracht geeft aan dat het voor hem door videobeelden duidelijk is geworden hoe belangrijk de rol van de leerkracht is. Door videobeelden is te zien dat de rol van J. van belang is voor het gedrag van zijn leerlingen. Daarnaast geeft J. aan dat door videobeelden een realistisch beeld geschetst wordt, waarmee je fijn kunt evalueren met leerlingen. J. heeft het traject als zeer effectief en prettig ervaren.

Waar gaat de leerkracht de komende tijd mee aan de slag?

J. gaat de komende periode aan de slag met het evalueren van het proces en leerlingen meer zelfverantwoordelijk maken door regelmatig te evalueren en elke keer een stap verder te zetten in het proces, door bijvoorbeeld buiten rustig te wachten voordat leerlingen naar binnen komen.

Hoe heeft de leerkracht de begeleiding ervaren?

J. geeft aan dat de SVIBer een andere kant belicht door vragen te stellen over de huidige situatie en hoe te verbeteren. Het zorgt ervoor dat er dieper ingegaan wordt op de situatie, waardoor er meer uit te halen is. J. geeft aan dat er een kans ligt voor de SVIBer om meer vertrouwen te hebben in zichzelf.

Bijlage 8

SVIB-traject L.

Trajectverslag – SVIB

Periode: Week 12 - 17

Student: Manon de Beer

Functie : Leerkracht

Traject : SVIB Begeleiding

Naam leraar: L. B.

Naam ll./ groep : Groep 6a

Onderwijstype : Primair Onderwijs

Doel van de begeleiding

Afspraken met alle leerkrachten van groep 5-6:

- Degene die moet surveilleren, zorgt ervoor dat alle klassen naar binnen worden gestuurd (eerst de klas van L., dan J., A. en M./O.) Zie schema:

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	J.	M.	A.	L.	O.
Middag	L.	O.	-	J.	M./A.

- Andere leerkrachten zorgen dat ze op tijd bij hun eigen klas zijn en zorgen dat ze een rolmodel zijn en stimuleren goed gedrag
- Alle kinderen krijgen een eigen naamkaartje op de kapstok, om op die manier meer rust te creëren
- Wanneer de bel gaat, gaan kinderen rustig op hun verzamelplek staan. Dit hoeft niet perse in een rij te zijn
- Op de gang spreken kinderen met een 'liniaal-stem'.
- Alle leerkrachten vertellen op vrijdag 22 maart aan alle leerlingen wat de afspraken zijn die we gemaakt hebben en benadrukken het beloningssysteem.
- In de gang komt een koker te hangen. Wanneer kinderen naar buiten gaan en weer naar binnen komen kunnen ze een pingpongballetje verdienen. Elk balletje staat voor één minuut extra buitenspelen op vrijdagmiddag. De koker is doorzichtig, zodat elke leerling ziet hoeveel minuten er verdiend worden.
- Elke leerkracht heeft voor zichzelf een persoonlijk leerdoel opgeschreven en gaat daar samen met Manon intensief mee aan de slag. Op die manier werkt iedereen op de manier die het beste bij hem/haar en zijn/haar klas past.

Leervraag/leerdoel & gewenste opbrengst:

L. wil graag de rust vanuit de klas starten. Iedereen gaat tegelijk naar buiten. Daarnaast wil L. meer verantwoordelijkheid leggen bij de kinderen en zelf een begeleidende rol innemen.

Persoonlijke leerdoelen L.:

- Alle kinderen staan in de rij als ze opgehaald worden
- Alle kinderen gaan tegelijk naar buiten

Intakegesprek

<http://youtu.be/urXZCom45rA>

Korte beschrijving

Ik doe mijn onderzoek over het verbeteren van het pedagogisch klimaat door middel van video interactie begeleiding. Ik heb mijn collega's van de groepen 5-6 gevraagd deel te nemen aan dit onderzoek. Ik zal filmen bij het naar binnen en buiten gaan van leerlingen en het begeleiden van leerlingen op het schoolplein. Voorafgaand aan het traject laat ik mijn collega's hun leervraag met betrekking tot dit onderwerp benoemen, zodat daar oplossingsgericht op gecoacht kan worden.

Reflectie begeleidercommunicatie

Ik wil leren om op microniveau beelden te analyseren en hier in gesprek over de te gaan met de leerkracht. Daarnaast wil ik graag leren om te gaan met de camera. En daarna oplossingsgerichte gesprekken te voeren waarbij de leerkracht gesterkt wordt in haar krachten en kansen.

Mijn kernkwaliteit is het goed en eerlijk luisteren naar een ander, waardoor de ander zich begrepen voelt. Daarnaast het positief zijn in het verwoorden van krachten en kansen.

Mijn kernpatroon is dat ik te veel, te snel wil. Het doel van de ander is te groot, waardoor het filmen moeilijker wordt en het nagesprek vervolgens ook.

De techniek tijdens dit traject

Techniek & Cameragebruik

De opnames waren gerelateerd van de leervraag van de leerkracht. Op die manier is het makkelijker om vervolgens het nagesprek te voeren. Dan pas kan er iets gedaan worden met de leervraag van de ander. Het is moeilijk om met een doel te filmen, denken aan half totaal – close-up. Het is moeilijkste is het wanneer er een close-up gemaakt wordt en er dan wat gebeurt waarbij het belangrijk is wat er in de context gebeurt. De feedbackgesprekken filmen is makkelijker, omdat je dan de camera op een statief plaatst en op die manier het gesprek goed kunt filmen. Kijkend naar gezichtsuitdrukkingen en luisterend naar het verloop van het gesprek. Het gebruik van beelden in een nagesprek zijn zeer belangrijk geweest. Het was wel belangrijk vooraf te kiezen voor fragmenten, daarop een analyse te maken en deze te bespreken. In een ander traject zou ik ervoor kiezen om degene met een leervraag fragmenten te laten kiezen, kansen en krachten te laten benoemen, omdat er op die manier meer winst gehaald kan worden uit opnames in relatie tot de leervraag.

Eerste opname

Opname week 1:

<http://youtu.be/q02DxIMSTxl>

Opname week 2

<http://youtu.be/umA57M7c5FM>

Korte situatiebeschrijving:

Met alle groepen 5 en 6 in de vleugel van de nevenlocatie zijn afspraken gemaakt ten aanzien van het naar buiten gaan en binnenkomen van leerlingen. Het belangrijkste aspect is toezicht houden in openbare ruimtes door alle betrokkenen, een rolmodel zijn voor leerlingen en gewenst gedrag belonen. Daarnaast hebben alle leerkrachten individueel een eigen leerdoel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel van de gecoachte)

- Alle kinderen staan in de rij als ze opgehaald worden
- Alle kinderen gaan tegelijk naar buiten

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.
Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 15.00 – 16.30 (week 1)
Sit. : Kinderen gaan naar buiten en spreken op een zachte toon met elkaar
Interactie + leerlingen volgen jouw initiatieven, zonder daarop begeleidt te worden. Leerlingen activeren elkaar Δ leerlingen maken veel contact, dit kan meer naar buiten
Instructie + leerlingen kennen de heldere doelen, ook over de inhoud Δ reflectie in de klas op inhoud en op het leerproces
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 2; 11.05 – 12.15 (week 2)
Sit. : Kinderen gaan rustig naar buiten en bergen hun spullen op
Interactie + leerlingen volgen initiatief van andere leerlingen, leerlingen maken contact met elkaar op een manier die afgesproken is Δ meer leiding geven in openbare ruimtes
Instructie + leerlingen hebben een helder doel voor ogen, de inhoud is helder en opbrengstgericht Δ meer instructie op leerproces en directie instructie op gevraagde doel
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Fragment 3; 12.30 – 13.30 (week 2)
Sit. : Kinderen gaan zelfstandig naar buiten
Interactie + leerlingen maken contact met de leerkrachten die er staan, volgen initiatief van anderen Δ meer leiding geven in openbare ruimtes
Instructie + leerlingen hebben een helder doel voor ogen, de inhoud is helder en opbrengstgericht Δ meer instructie op leerproces en directie instructie op gevraagde doel
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Kernkwaliteit:

- Duidelijk communiceren met leerlingen
- Het volgen van initiatieven van collega's

- Je stelt heldere doelen en geeft leiding

Kernpatroon:

Alles heb je duidelijk voorbereid en gecommuniceerd met leerlingen. Door hen meer zelfverantwoordelijk te maken, heb je meer handen vrij.

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt, een meer begeleidende rol innemen in openbare ruimtes.

Eerste begeleidingsgesprek

<http://youtu.be/uylyZ1NS6kQ>

Plan van aanpak eerste begeleidingsgesprek:

Ik heb beelden op leerdoelen van leerkrachten bekeken en geanalyseerd en beschreven in interactietermen. Deze beelden heb ik gekozen om op een positieve manier naar de leerdoelen van de gecoachte te kijken.

Eerst wil ik graag de doelen terughalen en de beginsituatie vaststellen door te vragen hoe het gaat. Dan wil ik de geanalyseerde beelden laten zien. Daarna krijgt de leerkracht de kans om een reactie te geven, en stel ik oplossingsgerichte vragen en geen complimenten. De leerkracht is eigenaar van de beelden, daarom is zijn rol enorm belangrijk. De leerkracht bereidt zich voor door na te denken over hoe het de afgelopen weken is gegaan en neemt een reflectief kritische houding aan.

Eigen leerdoelen van de SVIBer:

- Oplossingsgerichte vragen stellen/oplossingsgericht denken
- Het bij de leerkracht laten
- Positief zijn en complimenten geven

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen. Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	6.00 – 6.48
Fragment 2	10.00 – 10.48
Fragment 3	13.05 – 14.32
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ wend toe, knikt instemmend, volgt initiatief van de leerkracht, geeft taal van wat er gebeurt en waarom, Δ fases van contactritueel mag consequenter
activerend / compenserend	+ stelt open vragen en is vooral activerend. Laat vooral de ander aan het woord. Δ meer samenvatten om helder te krijgen wat de ander wil en nastreeft
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ er wordt gekeken naar oplossingen en opbrengsten, later wordt er gesproken over verschillende manieren van benaderen voor leerlingen met speciale behoeften. Δ de leerkracht spreekt vaak over dingen die niet goed gaan en de SVIBer gaat hierin mee

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Neemt rust en tijd voor de leerkracht
- Is zich bewust van de vragen die ze stelt
- Positief en kiest bewust momenten uit om te bespreken

Kernpatroon SVIBer:

- Komt onzeker over bij deze leerkracht en vraagt minder door
- Zwakt vragen die gesteld worden af, door keuzes te geven

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

Bekijken van stilstaand beeld laat zien dat het waardevol kan zijn, je ziet gezichtsuitdrukkingen en de manier van doen van leerlingen. Het is belangrijk meer vragen te stellen om de leerkracht te activeren en dieper ingaan op het gestelde doel

Tweede klassenopname

Opname week 3

<http://youtu.be/SALzgoiSGMQ>

Opname week 4

<http://youtu.be/cg2X3yjMmEE>

Korte situatiebeschrijving:

In de eerste opnames was duidelijk te zien dat de groep van L. rustig naar buiten gaan. Ze spreken elkaar zacht aan op de gang, ze volgen initiatieven van elkaar en van de leerkracht, ze instemmend benoemend door actief te reageren. L. heeft er last van zelf minder tijd te hebben om actief te surveilleren in de gang omdat niet alle kinderen tegelijk naar buiten gaan. Ik ga videobeelden maken in de klas. L. wil graag dat alle kinderen tegelijk naar buiten gaan. Het kan zijn dat een leerling dan eerder moet eten en dat ze een time-timer gebruikt voor de tijd dat ze buiten moeten zijn.

Leerdoelen: (omschrijf het leerdoel en concrete werkpunten van de gecoachte)

- Alle kinderen gaan tegelijk naar buiten (dmv time-timer) → dan kan ik actiever surveilleren
- Alle kinderen staan in de rij wanneer de bel gaat.

Interactieanalyse van (klassen)beelden:

Selecteer max 3 interactiefragmenten gerelateerd aan de leerdoelen.

Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1; 4.58 – 6.00 (week 3)
Sit. : kinderen gaan tegelijk naar buiten
Interactie + je maakt contact, zorgt voor ontvangstbevestiging, geeft leiding Δ activeer initiatieven van leerlingen, op die manier creëer je verantwoordelijkheid bij leerlingen
Instructie + je bent helder over de inhoud en spreekt opbrengstgericht, je geeft instructie op inhoud Δ spreek met kinderen over het leerproces
Klassenmanagement + je geeft duidelijk leiding, leerlingen volgen dat initiatief Δ -

Fragment 2; 1.00 – 1.20 (week 4)
Sit. :
Interactie + leerlingen zoeken contact, er is sprake van ontvangstbevestiging, volgt initiatieven, geeft leiding Δ activeren van initiatieven van leerlingen door te volgen en instemmend te benoemen door non-verbale communicatie
Instructie + Je differentieert door op een verschillende manier met kinderen om te gaan Δ instructie op leerproces
Klassenmanagement + je neemt leiding om leerlingen aan te spreken op de gang Δ -

Fragment 3; 9.38 – 10.25 (week 4)
Sit. : Kinderen gaan naar buiten
Interactie + 95% reageert op initiatief van de leerkracht, er is sprake van ontvangstbevestiging, leerlingen maken contact met de leerkracht Δ 5% reageert niet op initiatief van de leerkracht, leerlingen treuzelen, waardoor ze laat naar buiten gaan
Instructie + in de klas is er instructie gegeven op inhoud, inhoud is helder voor leerling Δ uitvoeren van de inhoud is voor een twee kinderen lastig
Klassenmanagement + zelfsturing van leerlingen is in orde, er wordt leiding gegeven vanuit het klaslokaal Δ leiding geven in openbare ruimtes

Kernkwaliteit:

- Duidelijk communiceren met leerlingen
- Het volgen van initiatieven van collega's
- Je stelt heldere doelen en geeft leiding

Kernpatroon:

Alles heb je duidelijk voorbereid en gecommuniceerd met leerlingen. Door hen meer zelfverantwoordelijk te maken, heb je meer handen vrij.

Leerdoel: concretiseer naar handelingsvoorstellen:

- ➔ Doorgaan zoals je nu handelt, een meer begeleidende rol innemen in openbare ruimtes.

Tweede begeleidingsgesprek

Plan van aanpak eerste begeleidingsgesprek:

Hoe ga je het nagesprek aanpakken? Hoe laat je de leerkracht voorbereiden en welke rol krijgt deze in het gesprek? Welke beelden lenen zich voor micro-analyse?

Eigen leerdoelen van de SVIBer:

VIA begeleiderscommunicatie:

Selecteer interactiefragmenten gerelateerd aan de leervraag/-doelen. Omschrijf deze in interactietermen.

Fragment 1	1.10 – 3.30
Fragment 2	7.50 – 9.15
Fragment 3	
Basiscommunicatie Clusters 1 t/m 4	+ wend toe, volgt de leerkracht, vat samen, bespreekt opnieuw de leervraag van de leerkracht, gebruikt van de ander Δ mag meer de taal gebruiken van de leerkracht
activerend / compenserend	+ stelt meer open vragen, waardoor de leerkracht vooral aan het woord zijn, gericht op de leerkracht en bespreekt op leerdoel van de leerkracht Δ
oplossingsgericht opbrengstgericht handelingsgericht	+ werken handelingsgericht naar leerlingen met een PGB, geeft inzichten hoe een leerling met een speciale aanpak kan denken, Δ opbrengstgericht gericht werken kan dieper door reflectie.

Kernkwaliteit SVIB'er:

- Straalt rust uit
- Geeft vertrouwen aan de leerkracht
- Zorgt voor een positieve sfeer in de begeleiding

Kernpatroon SVIBer:

- Veel gesloten vragen of geeft keuzes, mag meer doorvragen
- Meer doorvragen naar de oplossingen, hoe te doen en de eerste stap benoemen. Ook al is dit niet gericht op die ene leerkracht, maar op het team.

Samenvatting van behaalde doelen en nieuwe concrete leerdoelen:

De SVIBer is veel meer gericht op de persoon, dan op de laptop die er staat. Daardoor ontstaat er een open gesprek, waarin meer ruimte is voor eigen inbreng. De SVIBer stelt nog steeds veel keuzes aan de leerkracht, om op die manier het makkelijker te maken. De SVIBer krijgt van de leerkracht voldoende input, maar door het stellen van dit soort vragen, zou dat juist niet het geval kunnen zijn. Concrete leerdoelen zijn doorvragen en open vragen stellen.

Afronding SVIB-traject

Wat heeft dit traject de leerkracht opgeleverd?

- De leerkracht geeft aan dat haar bedenkingen over haar leerlingen met een persoonsgebonden budget (PGB) waar zijn. Door middel van dit traject is ze erachter gekomen dat het niet erg is dat sommige leerlingen iets meer nodig hebben. Door dit traject is L. minder onzeker geworden over haar eigen handelen richting leerlingen die meer nodig hebben. Ze ziet nu, mede door theoretische achtergrond dat zij en haar leerlingen goed op koers zijn en juist een positieve stap vooruit hebben gezet. Het geeft L. meer vertrouwen.

Waar gaat de leerkracht de komende tijd mee aan de slag?

- De leerkracht gaat vooral aan de slag met het complimenteren van haar groep en de weg die ingeslagen is continueren. Daarnaast wil L. met leerlingen die meer nodig hebben, een volgende stap zetten in het proces door oplossingsgericht afspraken te maken.

Hoe heeft de leerkracht de begeleiding ervaren?

De leerkracht zag erg op tegen het bekijken van beelden van eigen handelen. Doordat ze zelf veel focust op ontwikkelpunten vond ze het in deze prettig feedback te krijgen op succesmomenten. L. vond dat de begeleider professioneel en rustig overkwam. Fijn dat er goed voorbereid was en dat de begeleider tijd nam om naar een ander te luisteren. Ook geeft ze aan dat de begeleider meer vertrouwen moet hebben in eigen kunnen!

Bijlage 9

Critical Friends

De feedback van mijn critical friends is waardevol. Zij vullen aan waar ik dingen vergeten ben. Zij geven waardevolle ‘voeding terug’ en ze zorgen bij mij voor een completer beeld van mijn onderzoek. Ik merk dat ik mijn onderzoek niet goed overzie, de details vergeet, mijn zinnen niet meer duidelijk verwoordt. Mijn critical friends zorgen ervoor dat ik scherp kijk naar mijn eigen toets.

Mathilde, Rian en Wilma zijn de critical friends die zeer kritisch naar mijn werk hebben gekeken. Ieder met een eigen invulling. Mathilde is mijn spellings- en taalkoningin en heeft vaak kritische feedback gegeven op het zakelijk schrijven. Rian heeft zich als critical friend als zeer waardevol bewezen. Zij had de helikopterview over mijn onderzoek en keek of alles er goed inzat. Wilma is mijn mental support geweest en heeft ervoor gezorgd dat ik elke keer weer een stap verder kwam in mijn proces. Door haar positiviteit, bleef ik alert en scherp. Daarnaast heeft Wilma veel gekeken naar de APA-normen en daar kritische feedback op voorzien.

Naast het kritisch voorzien van feedback, zijn deze mensen waardevol geworden om altijd met goede zin naar de opleiding te vertrekken en vaak nog opgewekter naar huis te gaan. Van verschillende studenten heb ik negatieve reacties gehoord over eigen critical friends. Ik heb deze lieve dames mogen ontmoeten en ik hoop dat we elkaar na de opleiding niet uit het oog zullen verliezen. Daarvoor zijn zij te belangrijk voor mij geworden.